

Bu sayımızda

**Azərbaycanlı şagirdlər
Beynəlxalq Biologiya
Olimpiadasında ölkəmizi
təmsil edəcək**

→səh.4

**Süni intellekt şəkili
əsasən üçölçülü
səhnə yaradıb**

→səh.5

**ADPU-nun Elmi
Şurasının iclası keçirilib**

→səh.6

**Cümhuriyyət dövründə
təhsil prioritet
məsələ kimi**

→səh.6

Keyfiyyəti hədəfləyən yeniliklər

“Təhsil haqqında” Qanuna dəyişikliklər
təhsilin bütün pillə və səviyyələrini əhatə edib

“Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilib. Dəyişikliklər əvvəlcə Milli Məclisdə müzakirə olunub. Deputatların fəallığı ilə müşahidə edilən müzakirələr iyunun 12-də qanunun qəbul olunması ilə başa çatıb. Ötən həftə, konkret desək, iyulun 5-də Prezident İlham Əliyev Qanunun tətbiqi haqqında Fərman imzalayıb. Ümumilikdə Qanunun 21 maddəsinə 60-dan çox dəyişiklik edilib və 2 yeni maddə əlavə olunub. Dəyişikliklər yalnız ümumi təhsili deyil, təhsilin bütün pillə və səviyyələrini əhatə edib. Belə ki, “Təhsil haqqında” Qanunda təhsil müəssisələrində psixoloji xidmətin təşkili, ali təhsil müəssisələrində orta ixtisas təhsilinin təşkili, fənn olimpiadalarının qaliblərinin ali təhsil müəssisələrinə müsabiqə-dənkənar qəbulu, pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olma, dövlət ümumtəhsil müəssisələrində işləyən təhsilverənlərin sertifikatlaşdırılması və digər məsələlərdə ciddi dəyişikliklər edilib.

Dəyişikliyi zərurətə çevirən amillər

Sözgedən dəyişikliklər Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə edilib. 2013-cü ildə qəbul edilən “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nın icrası prosesində bir çox yeniliklər, islahatlar tətbiq etmək zərurəti yaranıb.

→Ardı səh.3

“Elmin ölçülməsi sahəsində yerli ekspertlərin yetişdirilməsində maraqlılıq”

Müasir dövrün realıqları ölkənin elmi potensialını öz çiyinlərində daşıyan alimlərin, tədqiqatçıların mühüm rolunu əvvəlkindən daha çox qabardır. Məhz intellektual potensialın daşıyıcıları olan alimlər bilik iqtisadiyyatının formalaşması, ölkənin rəqabət qabiliyyətinin gücləndirilməsində xüsusi çəkiyə malikdir. Bu mənada ölkəmizin ali təhsil müəssisələrində çalışan alim-tədqiqatçıların da üzərinə məsuliyyət düşür.

Ötən tədris ili alimlərimizin fəaliyyəti baxımından nə ilə yadda qalıb? Alimlərimizin dünya elm aləmində yüksək səviyyəli məqalələrlə çıxış etməsi üçün hansı işlər görülür? Bütün bu məsələləri “Clarivate Analytics” şirkətinin

Azərbaycan üzrə rəsmi nümayəndəsi Aygün Babazadə ilə müzakirə etmək qərarına gəldik. Söhbətimizin əvvəlində Aygün xanımdan ölkəmizin ali məktəblərində keçirilən seminarlarla bağlı məlumat aldıq.

- Biz artıq 2016-2017-ci illərdə və 2018-ci ilin ilk 6 ayında Gəncə və Naxçıvan da daxil olmaqla ölkəmizin 65-ə yaxın ali təhsil müəssisəsində seminarlar keçirmişik. Seminarların əsas məqsədi, ilk növbədə, alimlərimizi “Web of Science” platforması ilə tanış etmək, bazada axtarış aparmaq barədə məlumatlandırmaq, bazanın təqdim etdiyi funksiyalardan maksimum istifadə və yararlanmaqdır. “Web of Science”

2015-cı ildən Azərbaycandır və təbii ki, əvvəllər ilk qismüddətli hədəfimiz alimlərimizin elmi baza ilə tanışlığı və bazadan istifadə bacarığını təkmilləşdirmək idi. Düşünürəm ki, artıq bu məqsədimizə 90 faiz nail ola bilmişik. Azərbaycanın əsas aparıcı universitetlərinin alim və tədqiqatçıları bazadan istifadəni mənimsəyib, bazada axtarış aparmağı artıq bacarırlar. Biz artıq ona nail olmuşuq ki, 2017-ci ildə Azərbaycan ali təhsil müəssisələrində bazadan istifadə aktivliyi 2016-cı ilə müqayisədə 75 faiz artıb. Biz bunu bazaya daxil olmaların sayı ilə ölçmüşük. Daha uzunmüddətli hədəf isə Azərbaycanda ali təhsil müəssisələrində publikasiya

aktivliyinə nail olmaqdır. Yəni, istifadə aktivliyi, bazadan istifadə, alimlərin elmi-tədqiqat trendində qalması vacibdir. Ancaq növbəti və daha çətin mərhələ publikasiyaların davamlı artımını təmin etməkdir. Düşünürəm ki, bunlar bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədədir. Universitetlərimizə gəldikdə isə deməliyəm ki, Təhsil Nazirliyi nəzdində olan bütün ali məktəblərimizdə mən və MDB ölkələrində çalışan həmkarlarım tərəfindən bu tipli seminarlar artıq keçirilib. Biz, ümumiyyətlə, ali təhsil müəssisələrində elmin ölçülməsi sahəsində yerli koordinatorların və ekspertlərin yetişdirilməsində maraqlılıq.

→Ardı səh.5

Optimallaşmış motivasiya

İmtahan yalnız bu halda uğura təminat verir

İmperator Napoleonun Avropanı işğal etməsinə baxmayaraq, imtahanın bərk qorxduğunu çoxlarımız eşitməmişik. Həqiqətdir, ya deyil, başqa məsələ. Ancaq imtahan tək Napoleon deyil, milyonlarla insanın qorxulu rəyasıdır. Əslində, həyat özü sayızsız-hesabsız imtahanlardan ibarətdir - nə qədər çalışsan da, onlardan yaxa qurtara bilməyəcəksən. Dərslə bağlı sınaqlar bunların ən asanıdır. Odur ki, buraxılış və qəbul imtahanlarının başa çatması fonunda mövzuya daha “ürəklə” yer ayıra bilirik. Qorxanlar sakitləşsin, özündən arxayınlar isə bir az “ayıq” olsunlar.

Tarix imtahanı yox, imtahanın tarixi

Məktəblilərə təəccüblü görünə bilər, ancaq imtahan hələ antik dövrdən təhsil ocaqlarında mövcud olub. Ümumi dövlət imtahanlarını ilk dəfə Çində tətbiq etməyə başlayıblar. Əsas məqsəd savadlı gəncləri dövlət idarəçiliyi prosesinə cəlb etmək idi. Dövlət işi tarixən nüfuz və dəb mənbəyi olub. Kəndlinin, kasıbın övladının dövlət işində çalışmasından böyük nə arzusu ola bilər?

Çində tətbiq edilmiş həmin ümumi imtahanlar sırası çinlinin uşağının döv-

lən aparatında yer tutması üçün bir şans idi. Ona görə də o vaxtlar imtahanı, necə deyərlər, toy-bayramla yola verərdilər. Qorxmaqdan söhbət belə getməzdi.

1806-cı ildən etibarən Böyük Britaniya Çindən ümumi dövlət imtahanları təcürbəsini götürmək qərarına gəldi. Bu tarixdən etibarən britaniyalılar üçün də kral sarayında, yaxud dövlətin digər strukturlarında işləmək imkanı yarandı. Bu vaxtdakı Avropanın heç bir yerində belə bir təcürbə yox idi, ona görə də tez bir zamanda bütün qitəyə yayılmağa müvəffəq oldu.

Dünyanın müxtəlif ölkələrində imtahanla bağlı maraqlı ənənələr və faktlar mövcuddur. Məsələn, “edunews.ru” saytının məlumatına görə, bəzi ölkələrdə ali məktəblərdə tələbələr imtahan-

dan əvvəl bərkdən qışqırılmasına icazə verilir. İbtidai qışqırq təsiri bağışlayan bu səs sizə futbol fanatını, yaxud Hollivud personajı Tarzanı xatırlada bilər. Proses 5-10 dəqiqə davam edir. Yəni, icazə bu qədər verilir. Hesab olunur ki, bu yolla gərginlik və həyəcana qalib gəlmək olar.

Prinston Universitetində isə imtahan zamanı nəzarətçi müəllimlər olur. Məsələ burasındadır ki, hər bir tələbə “Vidcan məcəlləsi”nə riayət edir. And içdinsə, yoldaşlarından köçürə bilməz.

Yapon tələbələr imtahana “Kit kat” şokoladları ilə gəlirlər. Yox, düşünməyin ki, onlar imtahan ərəfəsində beynlərini “yemləyir”lər. Sadəcə olaraq şokolad yapon tələbələri üçün “gözmuncuğu” kimi bir mənə kəsb edir.

→Ardı səh.2

Ötən ay Təhsil Nazirliyinə 8828 müraciət daxil olub

Təhsil Nazirliyinin Telefon Məlumat Mərkəzinə (“Qaynar xətt” xidməti, telefon: 146) daxil olan zənglərlə və Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 2018-ci ilin iyun ayında vətəndaşlara göstərilən xidmətlərlə bağlı statistika açıqlanıb.

Qeyd olunan müddət ərzində Vətəndaşlarla iş bölməsinə ümumilikdə 8828 müraciət daxil olub.

Statistikaya əsasən, Telefon Məlumat Mərkəzində 5495 zəng qəbul edilib.

Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində isə bu dövrdə 3333 vətəndaşa xidmət göstərilib.

Telefon Məlumat Mərkəzinə və Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzinə daxil olmuş müraciətlərin (əsasən sorğu xarakterli olub) əksəriyyəti dərhal cavablandırılıb və operativ həll olunub. Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 795 sənəd (464 ərizə, 323 məktub, 8 digər sənəd) qəbul olunub və qeydiyyatla alınıb.

Daxil olan müraciətlər daha çox müəllimlərin yer-dəyişməsi və işə qəbulu, ali təhsil sənədlərinin (diplomların) tanınması (nostrifikasiya), müəllimlərin diaqnostik qiymətləndirilməsi və ümumtəhsil məktəblərinin 1-ci siniflərinə qəbul ilə bağlı məsələləri əhatə edib.

Qeyd edək ki, Telefon Məlumat Mərkəzinə ötən ay ərzində ən çox həftənin cümə axşamı (1350 müraciət) və cümə (1214 müraciət) günləri, əsasən, saat 10:00-dan 13:00-dək və 14:00-dan 16:30-dək müraciət olunub. Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzinə isə ən çox həftənin çərşənbə (861 müraciət) və cümə (715 müraciət) günləri, əsasən, saat 10:00-dan 13:00-dək və 14:00-dan 15:00-dək müraciət edilib.

Olimpiada qalibləri UNEC-in xüsusi təqaüdünü qazanacaq

Onlara bir semestr ərzində 100 AZN məbləğində təqaüd veriləcək

Yeni tədris ilindən UNEC-i seçən beynəlxalq və respublika fənn olimpiadaları qalibləri bir semestr ərzində 100 AZN məbləğində universitetin xüsusi təqaüdü aldacaqlar. Olimpiada qalibləri ilə yanaşı, qəbul imtahanlarında 600-dən yüksək bal toplayaraq UNEC-də təhsil alan birinci kurs tələbələri də xüsusi təqaüdə layiq görülür. Bundan başqa, UNEC-də hər kurs üzrə ən çox bal toplayan 15 tələbəyə 100 AZN məbləğində “ikinci əlaçı təqaüdü” verilir.

Qeyd edək ki, “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda edilən dəyişikliklərə əsasən, beynəlxalq olimpiada qalibləri istənilən ixtisas, respublika fənn olimpiadaları qalibləri isə qalib olduqları fənlərə uyğun ixtisaslar üzrə ali təhsil müəssisələrinə müsabiqə-dənkənar qəbul ediləcəklər.

“Bilik əlimizdə tutduğumuz çıraqdır”

Bölgələrin Bilik Evlərində təlimlərə yekun vuruldu

Səh.4

RƏSMİ XRONİKA

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 12-də Brüsseldə NATO-nun Əfqanıstanda Qətiyyətli Dəstək missiyası üzrə Şimali Atlantika Şurasının görüşündə iştirak edib. Prezident İlham Əliyev həmin gün Brüsseldə BMT baş katibinin siyasi məsələlər üzrə müavini Rozmari Dikarlo ilə görüşüb.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev NATO-nun baş katibi Yens Stoltenberqin dövəti ilə NATO-nun Zirvə toplantısında iştirak etmək üçün iyulun 10-da Belçika Krallığının paytaxtı Brüssel şəhərinə səfər edib. Dövlət başçısı İlham Əliyev iyulun 11-də Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Donald Tusk ilə görüşüb. İlham Əliyevin və Donald Tuskun iştirakı ilə “Tərəfdaşlıq prioritetləri” sənədinin paraflanması mərasimi olub. Həmin gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Əfqanıstan İslam Respublikasının Prezidenti Məhəmməd Əşrəf Qani ilə görüşüb. İyulun 11-də ölkə başçısı İlham Əliyev NATO-nun müttəfiq və tərəfdaş ölkələrinin dövlət və hökumət başçıları üçün təşkil olunan qəbulda iştirak edib.

■ İyulun 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ilə təkbətək və işi nahar çərçivəsində geniş tərkibdə görüşləri olub. Hər iki ölkənin Prezidentləri mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər.

■ Dövlət başçısı İlham Əliyev iyulun 10-da Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin yaradılmasının 20 illiyi münasibətilə məhkəmə orqanlarında və dövlət qulluğunda çalışan bir qrup şəxsin təltif edilməsi, Konstitusiyaya Məhkəməsinin 2 hakiminə isə “Əməkdar hüquqşünas” fəxri adının verilməsi haqqında sərəncamlar imzalayıb.

Rusiyanın nüfuzlu jurnalında ADNSU haqqında məqalə dərc olunub

Rusiyanın nüfuzlu “Delovaya Rossiya” federal jurnalının iyun ayı buraxılışında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının 100 illiyinə həsr olunan “Demokratiyanın iqtisadi uğurları” adlı məqalə dərc edilib. Məqalədə Azərbaycanda Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi, Prezident İlham Əliyev tərəfindən aparılan uğurlu siyasət və islahatlar sahəsində ölkənin iqtisadi qüdrətinin artmasından bəhs olunur. Azərbaycanın enerji idxalçısından ixracçısına çevrilməsi, təkə nəft-qaz sahəsində deyil, eyni zamanda digər sənaye sahələrindəki inkişaf, Rusiya və digər ölkələrlə tərəfdaşlıq haqqında geniş məlumat verilib.

Əsasən, iqtisadi və sosial mövzuların geniş yer aldığı jurnalda Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye

■ İyulun 9-da Prezident İlham Əliyev İsveçrə Konfederasiyasının federal müşaviri, İqtisadi Məsələlər, Təhsil və Tədqiqatlar üzrə Federal Departamentin rəhbəri Yohan N.Şnayder-Amannın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

■ Ölkə başçısı İlham Əliyev iyulun 9-da Azərbaycan Respublikasının diplomatik xidmət orqanları əməkdaşlarının təltif edilməsi, Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrının 90 illiyi haqqında sərəncamlar imzalayıb.

■ İyulun 9-da dövlət başçısı İlham Əliyev Monqolustanın Prezidenti Xaltmaaqiyn Battulqaya bu ölkənin milli bayramı münasibətilə təbrik məktubu ünvanlayıb.

■ İyulun 8-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2018-ci ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclası keçirilib. Dövlət başçısı İlham Əliyev iclasda giriş və yekun nitqi söyləyib.

■ Ölkə başçısı İlham Əliyev iyulun 6-da “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin yaratdığı publik hüquqi şəxslərin Nümunəvi Nizamnaməsi”nin təsdiq edilməsi haqqında fərman imzalayıb.

■ İyulun 6-da dövlət başçısı İlham Əliyev Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində Azərbaycan Diasporuna Dəstək Fondunun yaradılması haqqında fərman imzalayıb.

■ Prezident İlham Əliyev iyulun 6-da akademik Azad Mirzəcanzadənin 90 illik yubileyi haqqında sərəncam imzalayıb.

■ İyulun 6-da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Meksika Birləşmiş Ştatlarının yeni seçilmiş Prezidenti Andres Manuel Lopes Obradorla və vəzifəyə seçilməsi münasibətilə təbrik məktubu ünvanlayıb.

Universitetinə həsr olunan “ADNSU - tələbələrini xəyallarını gerçəkləşdirən universitet” adlı məqalə də dərc edilib. Məqalədə ADNSU-da həyata keçirilən islahatlar və universitetin tarixi barədə ətraflı məlumat verilib. 2017/2018-ci tədris ilində ADNSU-da bütün istiqamətlərdə dinamik inkişafın müşahidə olunduğu, universitetdə ingilis dilində tədris aparıldığı qeyd olunub. Məqalə müəllifi bu ali məktəbdə Azərbaycanın neft və sənaye sahəsində peşəkar kadr hazırlayan köklü ənənələrə malik təhsil müəssisəsində müxtəlif istiqamətlərdə fundamental elmi tədqiqatların aparıldığı, innovativ ideyalara dəstək verən startap layihələrinin hazırlandığını qeyd edib. Məqalədə ADNSU-nun beynəlxalq əlaqələrinə də geniş yer verilib.

“İlk peşə-ixtisas təhsili üzrə ixtisasların Təsnifatı”na daxil olmayan ixtisaslar üzrə kadr hazırlanmasına razılıq verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin əmri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 31 oktyabr 2011-ci il tarixli 178 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “İlk peşə-ixtisas təhsili üzrə ixtisasların Təsnifatı”nın Qeydlər hissəsinin 2-ci bəndini və “Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə”nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. “Azərbaycanda Peşə Təhsili və Təliminin (PTT) inkişafına Avropa İttifaqının dəstəyi” Texniki Yardım layihəsi, Almaniya Federativ Respublikasının Kənd Təsərrüfatı, Qida və Ətraf Mühit Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən “Kənd təsərrüfatı sahəsində ilkin peşə təhsilinin möhkəmləndirilməsi” Tvinning layihəsi, Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Programının “Lənkəran İqtisadi Rayonunda Model Peşə Təhsili Mərkəzinin yaradılmasına dəstək” və “Gəncədə Sənaye üzrə Regional Peşə Kompetensi-

ya Mərkəzinin yaradılmasına dəstək” layihələri çərçivəsində kənd təsərrüfatı, sənaye, avtomobil, mənzil-kommunal, dağ-mədən və tekstil peşə ixtisas qruplarına aid ixtisaslar üzrə modul strukturlu, nəticəyönümlü təhsil proqramlarının (kurikulumlarının) və müvafiq tədris vəsaitlərinin hazırlanması ilə əlaqədar aşağıda göstərilən ixtisaslar üzrə kadr hazırlanmasına razılıq verilsin:

İxtisasların şifri	İxtisas qrupu	İxtisasın adı
030301	Bitkiçilik	Meyvə ustası
030302	Kənd təsərrüfatı nəqliyyatı və elektrik avadanlığına xidmət	Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı üzrə fermer
030309	Yeraltı mədən işləri	Dağ-mədən işləri üzrə mütəxəssis
030322	Balıqçılıq	Balıq yetişdirilməsi üzrə mütəxəssis
030403	Elektrik stansiyalarının və şəbəkələrinin avadanlıqlarına xidmət və təmiri	Elektrik xətlərinin quraşdırılması və təmiri üzrə mütəxəssis

030624	Avtomobilərin təmiri – sürücülük	Avtomobil üzrə dəmirçi
		Avtomobil rəngsazı
030812	Yeyinti məhsullarının istehsalı avadanlıqları	Üzümçülük və şarab ustası
030905	Mənzil-kommunal təsərrüfatı	Mənzil təsərrüfatı xidməti üzrə mütəxəssis
030913	İnşaatda sanitariya-texniki sistemlərin hissə və qovşaqları	Məişət soyuducu və istilik sistemlərinə xidmət üzrə mütəxəssis

2. İnformasiya şəbəsi (E.Məmmədov) bu əmrin “Azərbaycan müəllimi” qəzetində çap olunmasını təmin etsin.

3. Əmrin icrasına nəzarət Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoruna (F.Mustafayev) həvalə olunsun.

Ceyhun BAYRAMOV,
Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri

6 iyul 2018-ci il

“İngilis dili müəllimləri klubu”

“İngilis dili müəllimləri klubu” yay düşərgəsi layihəsi çərçivəsində müəllimlərin (iştirakçıların) seçimi prosesinə artıq başlanılıb.

Şəmkir Heydər Əliyev Mərkəzində layihənin məlumatlandırma sessiyası təşkil edilib və ingilis dili müəllimlərinə layihənin məqsədi və layihə çərçivəsində görülməli işlər, seçim kriteriyaları və müraciət forması haqqında məlumat verilib. İştirakçıların seçimi prosesi elektron müraciətlər əsasında həyata keçiriləcək və layihədə iştirak etmək istəyən şəxslər müəllimlər elektron ərizə formalarını Şəmkir Rayon Təhsil Şöbəsinin rəsmi internet sahəsinə

daxil olaraq göndərə bilərlər.

Layihə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə 2-ci qrant müsabiqəsi çərçivəsində həyata keçirilir və layihənin keçirilməsində əsas məqsəd yay tətili müddətində ingilis dili müəllimlərinin xarici dildə ünsiyyət və tədris etmə bacarıqlarının zənginləşdirilməsi nəticəsində birbaşa və dolaylı yolla şagirdlərin ingilis dilində ünsiyyət bacarıqlarının inkişaf etdirilməsinə nail olmaqdır.

Seçilmiş müəllimlər təşkil ediləcək düşərgə çərçivəsində müxtəlif mövzular üzrə təlimlər və workshop-larda, gəzintilərdə iştirak etmək hüququ qazanacaqlar.

Optimallaşmış motivasiya

İmtahan yalnız bu halda uğura təminat verir

← Əvvəlki səh.1

Rüstəm QARAXANLI

Yapon dilində “Kit kat” bu anlamı verir: Mütəlq qalib gələcəyik! Şokoladın imtahnana götürülməsinin əsas səbəbi budur.

Çinlilər imtahan üçün kiçik gizli konspektləri hələ 1100-cü ildən hazırlamağa başlayıblar. Minillər keçsə də, tələbənin imtahnana özü ilə köməkçi material keçirmək niyyəti aktuallığını itirməyib. Vyetnamda 2007-ci ildə 3 nəfəri bu səbəbdən həttə həbs ediblər. Sən demə, onlar 3 min ABŞ dolları müqabilində abiturientlərə içində qulaqcıqlar yerləşdirilmiş parik və gizli cibi olan və burada mobil telefon gizlədilmiş köynək təklif edirmişlər. Həbs olunanlar bilirsiniz hansı maddə ilə ittiham olunublar? Dövlət sirrinin bilərəkdən yayılmasına cəhd mədəsi ilə!

Vahimə mənbəyi deyil, bilmək imkanı

İmtahan nədir? “Wikipediya”nı açsanız, deyəcək ki, “imtahan biliklərin son qiymətləndirilməsi formasıdır”. Latın dilindən mənşəyini götürüb və “sınaq”, “qiymət”, “təzənin oxu” mənalarını verir (examen). Bir az analiz etsək, maraqlanarlara belə bir açıqlama verməliyik: İmtahan biliklərin yoxlanılması üçün üsullardan biridir və heç də müəllimə onun mühazirələrində iştirak etməmiş tələbə ilə haqq-hesab çürütmək üçün bir fürsət deyil. Bu kəlmə çoxlarındə vahimə doğurur və bürüzür verilməmiş emosiyalar heç də xoş mənbə deyil. Ancaq anlamaq yetərlidir ki, ilboyu keçirilən dərsləri normal qaydada əxz edən adam üçün imtahan elə də böyük problem olmalıdır.

Yüzlərlə boyu imtahan “haldan-hala” düşsə də, son məqsədi dəyiş-

məz olaraq qalır: biliklərin yoxlanılması. Bu proses bir neçə formada həyata keçirilə bilər:

- Nəzəri və praktiki sınaqlar;
- Yazılı və şifahi imtahan;
- Bilet və ya testlərdən istifadə etməklə yoxlama.

Məqsəddən asılı olaraq imtahanlar aşağıdakı qruplara bölünür:

- Buraxılış imtahanı - məktəblərdə 9 və 11-ci siniflərdə, ali məktəbi bitirdikdə verilir;
- Qəbul imtahanı - ali, yaxud orta ixtisas təhsil müəssisəsinə daxil olarkən verilir;
- Yerdəyişmə imtahanı - kursdan, yaxud bir sinifdən digərinə keçmək üçün verilməlidir.

“Dmitriyevin izahlı lüğəti”ndə imtahanların təsnifatı bir az geniş təqdim olunur. Məsələn, Profil imtahanı - kursda əsas sayılan fənn üzrə imtahnana deyilir. Yaxud, Dövlət imtahanı - Dövlət təhsil orqanları tərəfindən keçirilən qaydaları və proqramı hazırlanan imtahanlar. Ekstern imtahanı o kəs verir ki, həmin təhsil müəssisəsində və seminarlarda iştirak etməsə də, qiymətləndirmə prosesindən keçir. Vaxtından əvvəl verilən imtahanlar da mövcuddur.

İmtahansız keçinmək olarmı? Sual elə imtahan qədar tarixə malikdir. Belə görünür ki, imtahansız olmur. Elə ölkələr var ki, orada imtahanların sortliyini gördükdə yalnız şükür etmək qalır. Çində ali məktəblərə qəbul imtahanları 9 saat davam edir. Gənclər bu imtahanları “İllik dəhşət” adlandırır. Çində qəbul imtahanlarına orta məktəbin 1-ci sinfindən başlanılır. Uşaqlar gün ərzində 14-16 saat dərslə məşğul olurlar. Başqa nəyəsə vaxt demək olar ki, qalmır. İmtahandan əvvəl gənclərin həttə vitaminlər qəbul etmələri adı haldır. Hubei vilayətinin məktəblərindən birindən çəkilmiş fotosəkilə imtahan ərəfəsində uşaqların damarlarına amin turşusu yeridildiyi əks olunurdu. Bütün dünya şoka düşmüş-

Ağstafa məktəbliləri bürünc medal qazanıblar

Ümumi təhsil məktəblərinin VI-VII sinif şagirdləri arasında keçirilən IV Respublika fənn müsabiqələrinin nəticələri elan olunub. Müsabiqənin nəticələrinə əsasən, ümumilikdə 155 nəfər qalib sayılıb. Nəticədə Ağstafa şəhər texniki-humanitar təmayüllü liseyin 7-ci sinif şagirdi Samir İbrahimov və Dağ Kəməmə 2 nömrəli tam orta məktəbin 7-ci sinif şagirdi Nəriman Paşayeva bürünc medal qazanıblar.

Müsabiqə 2 mərhələdə təşkil olunub. Birinci mərhələdə 60 faizdən yüksək nəticə göstərən şagirdlər final mərhələdə iştirak etmək hüququ qazanıb. İkinci mərhələdə riyaziyyat fənni üzrə 534, fizika fənni üzrə 350, kimya fənni üzrə 136, biologiya fənni üzrə 208, informatika fənni üzrə 135 nəfər olmaqla 1363 şagird iştirak edib.

dü. Ancaq məktəblərdən verilmiş rəsmi açıqlamalarda qeyd edildirdi ki, vitaminlər uşaqların uzun sürən imtahanlarda huşlarını itirmələrinin qarşısını almaq üçün effektiv üsuldur.

Qəti qorxusu yoxdur

Psixoloq Yakov Qoçetkov imtahanı uğurla və qorxmadan vermək üçün sınaqdan çıxarılmış vasitələri 5 bənddə toplayıb. İstəyirsən hazır ol, istəyirsən olma, imtahanın vahiməsindən yaxa qurtarmaq elə də asan iş deyil. Nə etmək olar? Qoçetkovun həmin o 5 bəndi köməyimizə çata bilərlər. Baxır kimə hansı. Beləliklə:

1. İmtahnana bir gün qalmış maksimum məlumat toplamağa çalışmaq lazımdır. Yeni oxumaq və təkrarlamaq. Hesab olunur ki, qısamüddətli yaddaş oxunanların hamısını saxlayır və imtahan zamanı adamın işinə yararlıdır.

2. Bu bənd birinci ilə əks mövqedədir. Belə ki, imtahandan bir gün əvvəl heç nə oxumaq lazım deyil, qoy beynin və əsəb sistemin istirahət etsin.

3. İmtahandan əvvəl sakitlik zəruridir. Sən əsəbləşməli, həyəcanlanmalısan. Stress şəraitində beynin daha itil işləyir, səfərbər olur.

4. İmtahanı uğurla vermək üçün konspektlər hazırlamalısınız. Özü də mütəlq əllə yazmaq. Onda yaddaşda yaxşı həkk olunur.

5. Psixoloqlar hesab edir ki, imta-

handan əvvəl abiturientin nəyəsə inanması, hansısa işarəyə, yoxsa əlamətə güvənməsi lazımdır. Məsələn, idmançı qələbə çaldığı idman formasına bir müqəddəs əşya kimi yanaşır və qarşıdakı yarışlara özü ilə götürür. Belə ritual jestlər beynimizi sakitləşdirməyə imkan yaradır, sanki öz-özümü də deyirik: Hər şey yaxşı olacaq!

Yerks-Dodsonun motivasiya optimumuna görə, qələbə çalan nə yüksək motivasiyalı olur, nə də motivasiyasız. Uğuru o kəs qazanır ki, motivasiyasını optimallaşdırır. Əgər siz “ya öləcəm, ya birinci olacam” deyirsinizsə, “yana” bilirsiniz - bu yanaşma stress mənbəyidir. Normal stress hormonu üçün motivasiya optimallaşdırılır. Məsələn: “Mən 100 bal toplamaq istəyirəm, amma 80 yığsam da pis olam”.

Sovet dövrünün məşhur lətifələrindən birində bəhs olunurdu ki, amerikalı tələbəni çağırır soruşurlar: Çin dilini hansı müddətə öyrənərsən? Deyir, 6 aya. Fransız dövlət edirlər, söz verir ki, 3 aya öyrənə bilər. Sovet tələbəsindən soruşanda isə qaydır ki, nə olub, sabah imtahandır?

Aforizmlərdən biri imtahnana belə tərif verir: iki-üç günə il, yaxud səmestr ərzində keçirilən dərslər barədə nələrisə yadda saxlamaq üçün imkan. Lətifədəki sovet tələbəsi məhz bu aforizmdən çıxış edir. Ancaq kim deyər bilər ki, bu yanaşma özünü doğrultmur?

Keyfiyyəti hədəfləyən yeniliklər

“Təhsil haqqında” Qanuna dəyişikliklər təhsilin bütün pillə və səviyyələrini əhatə edib

← Övvəli səh.1

Ruhhiyyə DAŞSALAHLI

Həmin hədəflərə nail olunması istiqamətində tədbirlər həyata keçirmək üçün qanunda dəyişiklik edilməsi zərurətə çevrilib. Təhsil Nazirliyi dəyişikliklə bağlı təşəbbüs göstərəkən həmin zərurəti nəzərə alıb. Hər bir dəyişiklik öncə araşdırılıb. Araşdırmaların nəticələri geniş təhlil olunub. Yalnız bundan sonra qərara alınıb ki, “Təhsil haqqında” Qanuna yeni yanaşmalar əsasında dəyişikliklər edilsin.

Dəyişiklikləri iki bölgüyə ayıran təhsil naziri Ceyhun Bayramov şərti olaraq “texniki” adlandırıldığı dəyişiklikləri uyğunluğun əldə edilməsi baxımından önəmli sayıb: “Bu bölgüyə aid edilən dəyişikliklər bir sıra normativ hüquqi aktlarda qəbul edilən dəyişikliklərlə “Təhsil haqqında” Qanun arasında uyğunluğun təmin edilməsi məqsədi daşıyır”.

Nazirin “Fundamental məzmun dəyişikliyi” kimi xarakterizə etdiyi dəyişikliklər isə təbii vaxtı çoxdan çatmış qərarlardır.

İlin sonundak 6 yaşlı tamamlanan uşaqlar məktəbə müsabiqəsinə qəbul olunacaqlar

Ən böyük dəyişiklik 6 yaşlı tamamlanan uşaqların məktəbə qəbulu qaydalarında edilib. Həmin dəyişikliyə əsasən, bundan sonra valideynlərin və ya digər qanuni nümayəndələrin mürciəti ilə 15 sentyabr – 31 dekabr tarixlərində 6 yaşlı tamamlanan uşaqlar da heç bir əlavə komissiya yoxlanışı olmadan ümumtəhsil məktəblərinin I-cı sinfinə qəbul ediləcəklər. Bu ildən qüvvəyə minən dəyişiklik geniş təhlillər sonunda bir təşəbbüsə çevrilib. Belə ki, məktəbə gec və ya tez gedənlərin təhsil göstəriciləri geniş təhlil edilib. Təhsil Nazirliyinin 2017-ci ildə gördüyü işlərə dair hesabat tədbirində Təhsil Nazirliyinin şöbə müdiri Emin Əmrullayev bu məsələyə toxunub. O, məktəbəqədər hazırlıqdan danışıqdan sonra təhsilin gələcəyini müəyyən edən faktorlardan biri kimi xarakterizə edib və belə bir fikir səsləndirib ki, indiyədək ölkəmizdə uşaqların məktəbə tez başlamaları ictimai mübahisə doğursa da, əslində, məktəbə gec getmək problem yaradır. O, təqdimatında məktəbə gec və ya tez gedənlərin təhsil göstəricilərinin təhlil edildiyini söyləyib. 2004-cü ildə məktəbə qəbul edilən I sinif şagirdlərinin nəticələri ilə bağlı Dövlət İmtahan Mərkəzindən (DIM) əldə edilən rəqəmlərin müqayisəli təhlili göstərir ki, məktəbə gec başlayan uşaqların cəmi 33 faizi məktəbi müvəffəq qiymətlərlə bitirə bilib. Qalanlarının isə buraxılış imtahanlarında ən azı 1 fəndən “2” qiymət aldığı müəyyən edilib. Məktəbə bir il gecikən uşaqlarda müvəffəqiyyət göstəricisi 51 faiz təşkil edib. Bu göstərici məktəbə vaxtında gələn uşaqlarda 59 faiz, məktəbə 3-4 ay tez gələn uşaqlarda isə 65 faiz təşkil edib. Beləliklə, 6 yaşlı tamamlanan uşaqların şagirdlərin məktəbə qəbulu ilə bağlı ötən illərin statistikasını bunu deməyə əsas verib ki, həmin şagirdlər digər şagirdlərlə bərabər, hətta bəzi hallarda daha yüksək akademik göstəricilərlə nümayiş etdiriblər.

Xatırladaq ki, indiyə qədərki təcrübəyə görə, həmin kateqoriyada olan uşaqlar, yəni 6 yaşlı sentyabrın 15-dən sonra tamamlanan xüsusi komissiyaların rəyi əsasında məktəbə qəbul olunublar. Bundan sonra qanunda təsbit edildiyi üçün,

komissiyalara və əlavə olaraq məktəblərin bu işlə bağlı mürciətlərə vaxt ayırmasına ehtiyac qalmayacaq. Həmin uşaqlar da digər 6 yaşlı tamamlanan uşaqlar kimi məktəblərə qəbul ediləcəklər. Ancaq bu, kütləvi şəkildə həyata keçirilməyəcək. Yalnız valideynlər istədikdə, onların mürciəti əsasında 6 yaşlı tamamlanan uşaqların da məktəbə qəbulu gerçəkləşəcək.

Olimpiada qalibləri ali məktəblərə imtahansız qəbul olunacaqlar

“Təhsil haqqında” Qanunda ən əhəmiyyətli və gözlənilən, bir o qədər də ciddi müzakirələrə, fikir ayrılıqlarına, hətta narahatlıqlara səbəb olan dəyişikliklərdən biri isə beynəlxalq fənn olimpiadalarının, respublika fənn olimpiadalarının, yüksək səviyyəli beynəlxalq müsabiqələrin və yarışların qaliblərinin müvafiq ixtisaslar üzrə ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədən kənar qəbul olunması ilə bağlıdır.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov bu dəyişikliyi belə izah edib: “İndiyədək mövcud olan qanunvericiliyə görə, beynəlxalq fənn olimpiadalarının qalibləri Azərbaycan ali təhsil müəssisələrinə öz ixtisaslarına uyğun qəbul olunmaq imkanı əldə edirdilər. Halbuki beynəlxalq fənn olimpiadalarında qalib olmaq çox yüksək göstəricidir. Ona görə də bu nailiyyəti göstərən gəncə istənilən universiteti və ixtisası seçməkdə məhdudiyət qoymağı ədalətli hesab etmədik. Bununla həm də istedadlı gənclərin olimpiadalarla marağını artıracağımızı düşündük”.

Beləliklə, Azərbaycanda beynəlxalq fənn olimpiadalarının qaliblərinə istənilən ixtisas üzrə müsabiqədən kənar qəbul olunaraq təhsil almaq hüququ verilib. Respublika Fənn Olimpiadalarının qalibləri isə yalnız öz ixtisası üzrə ali təhsil müəssisələrinə imtahansız qəbul ediləcəklər. C.Bayramov bu qərara bağlı deyib: “Təhsil haqqında” Qanunda Respublika Fənn Olimpiadaları ilə bağlı norma nəzərdə tutulmurdu. Bu dəyişiklik də uzun təhlillərə əsaslanır. Belə ki, 2015, 2016 və 2017-ci illərin olimpiada qaliblərinin ali təhsil müəssisələrinə qəbul zamanı göstərdikləri statistik rəqəmləri araşdırdıq. Gördük ki, 8 fəndən minimum orta bal coğrafiya olimpiadasında qalib yer tutanların nəticəsində özünü göstərib. 2017-ci ildə onların orta balı 648 bal, riyaziyyat üzrə yer tutanların isə 676 bal olub. Olimpiada qaliblərinin orta göstəriciləri 656 bal çərçivədədir. Bu da ona dəlalət edir ki, Respublika Fənn Olimpiadalarında təsədüfi şagird yer tutmayıb. Bu, çox ciddi yarışdır və ancaq yaxşıların yaxşısı seçilir”.

C.Bayramov olimpiadaların təşkilində həyata keçirilən islahatları da danışıb: “2014-cü ildən başlayaraq, beynəlxalq formata uyğun kifayət qədər əsaslı dəyişikliklər etdik. Qeyd edim ki, bizdə fənlərin sayı daha genişdir, çünki Azərbaycanın da iştirak etdiyi dünya fənn olimpiadalarında”.

Təhsil naziri bu təşəbbüsdə nazirliyin məqsədini açıqlayaraq deyib: “Onları motivasiya etməliyik. Çünki bir çox halda belə faktların şahidi olurduq ki, IX sinifdə olimpiadada iştirak edənlər yuxarı siniflərdə bilik yarışlarına qatılmaqda maraqlı olmur. Ali təhsil müəssisələrinə hazırlığa üstünlük verirlər. Ancaq olimpiadada qazandıqları uğurların da nəzərə alınacağından əmin olsalar, qatılmaqda tərəddüd etməzlər. Bunu nəzərə alaraq Respublika Fənn Olimpiadalarının qaliblərinə də ali təhsil sisteminə mü-

sabiqədən kənar qəbul olunmaq şansı verməyi qərara aldıq. Ancaq Respublika Fənn Olimpiadalarının mükafatçıları dünya fənn olimpiadaları qaliblərindən fərqli olaraq, qalib olduqları fənnə uyğun ixtisas seçə biləcəklər”.

Bu qərar müvafiq qaydalar qəbul edildikdən sonra qüvvəyə minəcək. Qaydalar 5 ay müddətində hazırlanacaq. Həmin qaydalarda hər xırda ayrıntı müəyyən ediləcək. Məsələn, fizikadan Respublika Fənn Olimpiadası qaliblərinin hansı ixtisaslara imtahansız qəbul oluna biləcəyi dəqiq göstəriləcək. Həmin ixtisaslardan heç biri olimpiada qalibinin istəyinə uyğun deyilsə, imtahanlara qatılaraq arzuladığı ixtisas uğrunda mübarizə apara biləcək.

Pedaqoji təhsili olmayanlar da məktəblərdə dərs deyə biləcəklər

Ayrı-ayrı ixtisas və peşə sahələrinin mütəxəssislərinin peşə və ixtisas təhsili verən müəssisələrə dəvət olunması təcrübəsi dünyada yayılmışdır. Artıq Azərbaycanda da bu təcrübənin tətbiqi mümkün olacaq. Belə ki, “Təhsil haqqında” Qanuna əlavə edilən maddəyə əsasən, müvafiq ixtisas üzrə pedaqoji təhsili olmayan ali təhsilli mütəxəssislər də məktəblərdə dərs deyə biləcəklər. Təhsil Nazirliyi Aparatının rəhbəri Fərzəli Qədirov bildirib ki, İKT, fizika, kimya sahəsində ali təhsilli peşəkar mütəxəssislər olsa da, onların pedaqoji təhsilləri yoxdur: “Belə yüksək hazırlığa malik mütəxəssislərin məktəblərdə müəyyən qaydalar çərçivəsində dərs deməsi yaxşı nəticə verə bilər. Xüsusən də təməyül siniflərində”.

“Təhsil haqqında” Qanuna edilmiş yeni dəyişiklik ali təhsilli şəxsin kolleca, kolleci bitirmiş şəxsin isə ali təhsil müəssisəsinə müsabiqədən kənar qəbuluna imkan yaradacaq... Bununla bağlı qaydalar hazırlanacaq və müəyyən ediləcək ki, hansı ixtisaslar üzrə hansı ali məktəbə daxil olmaq mümkündür və kollecdə toplanan kreditlər ali məktəbdə necə nəzərə alınacaq.

Ali təhsillilər kolleca, kolleci bitirənlər ali məktəbə müsabiqədən kənar qəbul ola biləcəklər

Təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasında da, “Təhsil haqqında” Qanunda da ömürboyu təhsil prinsipi əsas tutulub. Hər kəs yaşını istənilən dövründə ixtisasını dəyişmək zərurəti ilə üzləşə bilər. Belə olan halda həmin şəxslər ikinci dəfə müsabiqədən kənar ali təhsil müəssisəsində və kollecdə təhsil almaq hüququ qazanırlar.

Təhsil Nazirliyinin hüquq şöbəsinin müdiri Sübhü Kazımova sözlərinə görə, üzərində ən çox düşünlən dəyişikliklərdən biri də ali təhsillilərin kolleca, kolleci bitirənlərin isə ali məktəbə müsabiqədən kənar qəbulu ilə bağlıdır. Bu fikirlər təşəbbüsə çevrilmədən Dövlət İmtahan Mərkəzi ilə də geniş müzakirə olunub: “Həmin müzakirələrdə ümumi qənaət belə olub: ali təhsilli şəxs orta ixtisas təhsili müəssisələrinə müsabiqədən kənar qəbul edilə bilər və onların müsabiqədə iştirakı vacib deyil. Son 3 ildə orta ixtisas təhsili müəssisələrinin ali təhsil müəssisələrinə inteqrasiyası gedir. Yəni, hər iki təhsil müəssisəsində kredit əsaslı təhsil təşkil olunub. Bundan sonra orta ixtisas təhsili müəssisələrini bitirən şəxslər də ali təhsil müəssisələrində müsabiqədən kənar oxuya biləcəklər”.

Beləliklə, “Təhsil haqqında” Qanuna edilmiş yeni dəyişiklik ali təhsilli şəxsin kolleca, kolleci bitirmiş şəxsin isə ali təhsil müəssisəsinə bitirmiş şəxsə müvafiq ixtisas üzrə ali məktəbə müsabiqədən kənar qəbul olmağa imkan verəcək. Təhsil naziri Ceyhun Bayramov dəyişikliyi belə əsaslandırır: “İndiyədək təhsilin pillələri arasında bir çox halda keçidlər yox idi. Hazırda kollec məzunu olmaq ali təhsil müəssisəsinə qəbulda heç bir imtiyaz qazandırmır. Kollecdə keçilən fənlər ali təhsil pilləsində nəzərə alınmır. Bunun da ədalətli olmadığını hesab etdik”.

Bununla bağlı qaydalar hazırlanacaq və müəyyən ediləcək ki, hansı ixtisaslar üzrə hansı ali məktəbə daxil olmaq mümkündür və kollecdə toplanan kreditlər ali məktəbdə necə nəzərə alınacaq. Təhsil naziri bu barədə deyib ki, yeni qanunda subbkalavr pilləsində təhsilini bitirənlər eyni ixtisas üzrə ali təhsil almaq istədikdə, ixtisasına uyğun əlavə imtiyazı olacaq. Hətta

tapıb. Odur ki, təhsil sisteminə əsas hədəf müəllimlərin səviyyəsinin artırılmasına hədəflənib. Bunun nəticəsidir ki, bundan sonra hər 5 ildən bir təhsilverənlərin sertifikatı çıxarıla bilər. Sertifikasiya müvafiq icra hakimiyyəti tərəfindən aparılacaq. Üzrlü səbəblərdən sertifikatı çıxarmadan keçə bilməyənlər 1 il müddətində təkrar iştirak hüququna sahib olacaqlar. Hamilə qadınlar, ilk dəfə işə qəbul olunanlar, uşağının üç yaşmadək sosial məzuniyyətdə olan və həmin məzuniyyət bitdikdən sonra 1 (bir) ildən az müddətdə müvafiq vəzifədə (peşədə) çalışmış qadınlar (uşağını təkbaşına böyüdüən kişilər) sertifikatı çıxarmadan keçə bilməyənlər 1 il müddətində təkrar iştirak hüququna sahib olacaqlar. Hamilə qadınlar, ilk dəfə işə qəbul olunanlar, uşağının üç yaşmadək sosial məzuniyyətdə olan və həmin məzuniyyət bitdikdən sonra 1 (bir) ildən az müddətdə müvafiq vəzifədə (peşədə) çalışmış qadınlar (uşağını təkbaşına böyüdüən kişilər) sertifikatı çıxarmadan keçə bilməyənlər 1 il müddətində təkrar iştirak hüququna sahib olacaqlar. Hamilə qadınlar, ilk dəfə işə qəbul olunanlar, uşağının üç yaşmadək sosial məzuniyyətdə olan və həmin məzuniyyət bitdikdən sonra 1 (bir) ildən az müddətdə müvafiq vəzifədə (peşədə) çalışmış qadınlar (uşağını təkbaşına böyüdüən kişilər) sertifikatı çıxarmadan keçə bilməyənlər 1 il müddətində təkrar iştirak hüququna sahib olacaqlar.

Bundan başqa, dövlət ümumtəhsil müəssisələrində çalışan müəllimlər üçün də yeniliklər var. Qanuna görə, ümumtəhsil müəssisələrində çalışan müəllimlər sertifikatlaşdırılacaq. Bildiyimiz kimi, əmək qanunvericiliyində idarə, müəssisə və təşkilatlarda çalışan şəxslər 5 ildən bir attestasiyadan keçirlər. Bu məsələ ümumtəhsil müəssisələrində sertifikatı çıxarmadan keçmə ilə əvəz olunur. Sertifikasiyada müəllimlərin öz sahəsinə uyğun bilik və bacarıqlarının qiymətləndirilməsi, nəticələrə əsasən karyera inkişafı nəzərdə tutulur.

Təhsil Nazirliyinin artıq qanuna çevrilən bu təşəbbüsünü təhsil naziri Ceyhun Bayramov ətrafı izah edib: “Müəllimlik kifayət qədər ciddi, ən vacib, cəmiyyətin tərəqqisinə təsir edən peşədir. Odur ki, müəyyən müddətdən bir müəllimlərin biliyini nümayiş etdirməlidirlər. Sertifikasiya qaydaları hazırlanarkən Təhsil Nazirliyi ona çalışacaq ki, bununla müəllimlərin peşəkarlığı səviyyəsini müəyyənləşdirmək mümkün olsun. Sertifikasiyadan keçmək bir mərhələ olacağına, keçənlərin arasında orta və ya yüksək səviyyəli fərqləndirə bilək. Bu, onların stimullaşdırılması, o cümlədən karyera baxımından da önəmli dir. Müəllimlərin özü ilə yanaşı, şagirdlərinin nailiyyətləri də önəmli olacaq. İndi onun üzərində işləyirik ki, şagird nailiyyətləri deyəndə hansı ölçülə bilən göstəriciləri nəzərə almalıyıq ki, düzgün qiymətləndirmə mexanizmi yarada bilək. Bunun üçün də sadəcə 9 və 11-ci sinif buraxılış imtahanlarının nəticələri kifayət deyil”.

Təcrübi yolla peşəyə yiyələnlərə də sertifikatlar veriləcək

Qanuna peşə təhsili ilə bağlı dəyişiklik var. Belə ki, bu gün xidmət və digər sahələrdə çalışan insanlar var ki, onların nə dərəcədə peşəkar səviyyədə olması bilinmir. Peşələri xüsusi adamların yanında çalışmaqla öyrənənlərin bununla bağlı hər hansı bir sənədi olmur. Yeni qaydaya görə, həmin şəxslər mürciət əsasında öz bilik və bacarıqlarını təsdiq etmək üçün müəyyən bir prosedurdan keçib sertifikat

və bununla da əmək bazarına daxil olmaq üçün əlverişli imkan əldə edəcəklər. Bu da ölkədə peşə təhsili sisteminin daha da təkmilləşdirilməsinə, məşğulluq imkanlarının artırılmasına ciddi şəkildə müsbət təsirini göstərəcək.

Beynəlxalq akkreditasiya

“Təhsil beynəlmilləşir. Beynəlxalq səviyyədə akkreditasiya edilən proqramların Azərbaycan təhsil sisteminin tərkib hissəsi olması artıq uzun illərdir ki, mövcud olan faktır. Bizim ali təhsil sisteminə beynəlxalq səviyyədə akkreditasiya olunan və dünyanın aparıcı ali təhsil müəssisələri ilə ikili diplom, birgə proqramların sayı da artmışdır. Belə imkanlar Azərbaycanda artıq mövcuddur. Bu tipli proqramların dünyanın aparıcı ali təhsil müəssisələrində təbii edən təhsil müəssisələri azərbaycanlı tələbələrə beynəlxalq səviyyədə akkreditasiya olunmuş proqramların nəticələri əsasında qəbul imkanları verir. Belə olan təqdirdə Azərbaycan daxilində eyni imkanları yaratmaqda sünü maneələr tədris və onları xarici ali təhsil müəssisələrinə yönəldirik. Hesab edirik ki, bu, nə təhsil sisteminin maraqlarına, nə də dövlət siyasətinin maraqlarına uyğun deyil. Odur ki, qanunvericiliyi bu uyğunluğun gətirilməsinin vaxtı çoxdan çatmışdır”.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov “Təhsil haqqında” Qanunda müvafiq dəyişikliyi əsaslandırarkən belə deyib. Həmin dəyişikliyə əsasən, beynəlxalq səviyyədə akkreditasiya olunan təhsil proqramları (İB - Diplom Programme (Beynəlxalq Bakalavriat Diplom Proqramı), Advanced Level of General Certificate of Education, Advanced Placement), yüksək yerləşdirmə təhsil proqramları ilə təhsil almış abituriyentlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş şərtlər yerinə yetirilməklə, təhsil aldıkları dildə tədris olunan ixtisaslar üzrə ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədən kənar qəbul olunurlar.

Təhsil Nazirliyi Hüquq şöbəsinin müdiri Sübhü Kazımova bildirib ki, bundan sonra beynəlxalq təşkilat və ya xarici dövlətlər tərəfindən müəyyən edilən standartlara uyğun təbii edilən və məzunlarına 2 və daha çox xarici ölkənin ali təhsil müəssisələrində təhsil almaq hüququ verən təhsil proqramları ilə təhsil alanlara da Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən ali təhsil müəssisələrinə qəbul olunmaq imkanı verəcək: “Bu proqramlar əsasında təhsil alanlar indiyədək Azərbaycanda yalnız “ADA” Universitetində təhsil almaq imkanı əldə edirdi. Onlar əsasən bizim deyil, başqa ölkələrin təhsil müəssisələrinə qəbul oluna bilirdi. Bundan sonra həmin abituriyentlər “ADA” ilə yanaşı, ölkəmizin digər universitetlərində də təhsil ala biləcəklər”.

Liseyimiz başa çatan dərs ilində

Bu il fənn olimpiadalarında şagirdlərimizdən 24-ü medal alıb

Valid MƏHƏRRƏMOV,
Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin informatika müəllimi

2017-2018-ci dərs ili başa çatdı. Məktəblidən tutmuş müəllimlərdə hər kəs: “biz dərs ilini necə başa vurduq” sualını özünə verərək ona cavab axtarıb. Bu axtarışda mənim sözlərim çalışdığım fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyde görülən işlər haqqındadır. Hələ dərs ilinin əvvəlində pedaqoji surətdə əvvəlki tədris ilinin yekunları pedaqoji kollektivin diqqətinə çatdıraraq qeyd olunmuşdu ki, liseyi bitirən 72 məzundan 4 nəfər qızıl medala, 16 nəfər fərqlənmə diplomuna layiq görülüb. Onlardan 59-u Azərbaycan universitetlərinə, 9 nəfəri isə xarici ölkə universitetlərinə daxil olmuşdu. Eyni bir sinifdə 5 məzunumuz isə Bakı Ali Neft Məktəbinə 662-686 arası ballarla eyni ixtisasa üzrə daxil olmuşdu. Məzunlarımız həm respublika, həm də beynəlxalq olimpiadalar üzərində 25 medal, o cümlədən 6 qızıl, 5 gümüş və 14 bürünc medal qazanmışlar.

Başla gəlməyə başlayan 2017-2018-ci dərs ilində bir çox nailiyyətləri artıq görməkdədir. Belə ki, DİM-in keçirdiyi ilk qəbul imtahanında 19 məzunumuz 600-dən çox bal toplayıb. Onlardan Rəna Əliyeva isə 700 balla ən yüksək nəticə göstərib. Rəna dərs əlaçısı olmaqla yanaşı, olimpiadalarda da fəal iştirak edir. O, 6-cı Avropa Qızlar Riyaziyyat Olimpiadasında liseyin şagirdləri Nazrin Fərzəyeva və Şəms Əliyeva ilə birlikdə müvəffəqiyyətlə çıxış edib.

Lisey şagirdlərinin 2017-2018-ci

dərs ilində fənn olimpiadalarında göstərdiyi nəticələr daha ürəkəncandır. Respublika fənn olimpiadalarının yekun nəticələrinə görə liseyin şagirdlərindən 24 nəfəri medala layiq görülüb. Qazanılan medallardan 6-sı qızıl, 7-si gümüş, 11-i isə bürüncdür. Respublika üzrə yeganə göstəricidir ki, 9-cu sinif şagirdi Abutalıb Namazov 2 medala: informatikadan qızıl, riyaziyyatdan isə gümüş medala layiq görülüb.

Şagirdlərimiz müxtəlif ölkələrdə keçirilən beynəlxalq olimpiadalarda da müvəffəqiyyətlə iştirak etmişlər. Abutalıb Namazov 25-28 may tarixlərində Gürcüstan Respublikasının Tbilisi şəhərində Universitet tələbələri arasında keçirilən “XII Vekua Kuboku Beynəlxalq Proqramlaşdırma müsabiqəsi”ndə iştirak edərək Rusiya, Ukrayna, Belarus, Azərbaycan, Gürcüstan, Ermənistan universitet tələbələri arasında komanda müsabiqəsində II dərəcəli diploma layiq görülmüşdür.

Serbiyanın paytaxtı Belqrad şəhərində 35-ci Balkan Riyaziyyat Olimpiadasında (07-12 may 2018-ci il) ölkəmizi təmsil edən məktəblilər arasında FRİTL-in şagirdləri də var idi: Murad Ağazadə və Fərid İsmayilov. Murad Ağazadə bürünc medala, Fərid İsmayilov isə həvəslandırıcı sertifikatla layiq görülmüşlər.

Rusiya Federasiyasının paytaxtı Moskva şəhərində keçirilən Avropa Fizika Olimpiadasında (EuPHO 2018) Azərbaycan komandası uğurla çıxış edib. Komandanın tərkibində FRİTL-in şagirdləri Mehdi Ağacanova və Şəmsi Lətifov da var idi. Həmin olimpiadada Mehdi Ağaca-

nov gümüş medal aldı. Onu da qeyd edək ki, həm Mehdi, həm də Şəmsi-tan Respublika fənn olimpiadalarının da fizika üzrə qızıl medalçılarıdır.

Liseyde şagirdlərin marağına səbəb olan “Robottexnika” dərəcəsi fəaliyyət göstərir. 12 may 2018-ci tarixdə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, “ADA” Universiteti və “Mars Academy”nin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən FRIST LEGO League Azərbaycan yerli turnirində VII sinif şagirdlərimizdən ibarət komandamız Kamran Məmmədov, Yağmur Novruzov, Rəvan Həsənov və Toğrul Qasımzadə uğurla iştirak edərək medallara layiq görülüb. Şagirdlərimiz olimpiadada “Hidrotexnika” mövzusunda uyğun olaraq “Dağ çaylarından içməli su kimi necə istifadə etməli” mövzusunda araşdırma apararaq Kürəkçay çayı haqqında maraqlı məlumat toplamışlar.

Liseyde ilboyu riyaziyyat, fizika və informatika üzrə olimpiada mərkəzi fəaliyyət göstərir. Mərkəzdə lisey şagirdləri ilə yanaşı Bakı, Sumqayıt, Mingəçevir şəhərlərinin istedadlı şagirdləri də fəal iştirak edirlər. Respublika fənn olimpiadalarında qaliblərin uğurlarını məhz bu mərkəzlərin layiqli işi kimi göstərmək olar.

20 may 2018-ci il tarixdə Bakı Modern Təhsil Kompleksində “Alp-Logo - 2018”, sketchUp-2018 və ulu öndər Heydər Əliyevin və akademik Zərifə Əliyevanın 95 illiyinə həsr olunmuş komanda proqramlaşdırma Olimpiadasında FRİTL-SER komandasının üzvləri Saleh İsayev, Emin Orucov, Rza Hüseynov medallara layiq görülmüşlər.

6 iyun 2018-ci il tarixində AMEA-nin Fizika İnstitutunda X siniflər arasında keçirilmiş V Fizika olimpiadasının qalibləri mükafatlandırıldı. Bakı məktəbliləri arasında keçirilən bu olimpiadada mükafata layiq görülənlər arasında liseyimizin şagirdləri də vardır. Belə ki, X sinif şagirdləri Ramal Həsəni ikinci dərəcəli, Xəyal Həsəni, Elza Qurbanova və VIII sinif şagirdi Tamerlan Ağayev üçüncü dərəcəli diplomlara, Əfrail Dadaşzadə və Tural Usubov həvəslandırıcı mükafata layiq görülmüşlər.

Qarşıda qəbul imtahanlarının növbəti mərhələsi və riyaziyyat, fizika və informatika üzrə beynəlxalq olimpiadalar durur. İnanırıq ki, liseyimizin şagirdləri medalların sayını daha da artıracaqlar.

Bakı Slavyan Universitetində belə bir nəfis kitabı ərsəyə gətirmək üçün illər öncə çox ciddi işlərə başlamışdıq və artıq işimizi yekunlaşdırdıq. İnanıram ki, Bakı Slavyan Universitetinin və Azərbaycan Dillər Universitetinin əməkdaşlarının birgə əməyinin məhsulu olan bu kitab tərcüməşünaslar, mədəniyyətşünaslar, filoloqlar, yazıçılar üçün son dərəcə əhəmiyyətli bir vəsait olacaqdır.

Bildirilib ki, ilk dəfə oxuculara təqdim edilən “Azərbaycan tərcümə ensiklopediyası”nda tərcümənin fəlsəfi əsasları, predmet və problemləri, ölkəmizdə tərcümə tarixinin mühüm məqamları, nəzəri-təcrübi məsələləri əhatə olunub.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli diq-

qətə çatdırıb ki, dövlət sərəncamlarının, sənədlərin, “Dünya ədəbiyyatı kitabxanası”na daxil edilmiş əsərlərin siyahısının yer aldığı bu kitab tərcümə sənəti və tərcümə elminə, Azərbaycan tərcümə tarixinə dair bir çox önəmli məqamları özündə ehtiva edir. Vurğulanıb ki, bu ensiklopediya Azərbaycan tərcüməşünaslığına dair ilk monoqrafik tədqiqatdır. Kitabın elmi və tədris baxımından əhəmiyyətindən danışan İ.Həbibbəyli qeyd edib ki, bu əsər həm də Azərbaycan ensiklopediyası yaradıcılığında yenilikdir.

Akademiklər Möhsün Nağısoy-lu, Muxtar İmanov, professorlar Cəlil Nağıyev, Adil Babayev, Aydın Ələkbərov və başqaları kitabın məzuniyyətindən danışaraq, nəşri mühüm mədəni hadisə kimi dəyərləndiriblər.

olmaqla, ümumilikdə 20 medal qazanıblar. Beynəlxalq Biologiya Olimpiadası ilk dəfə 1990-cı ildə Çexiyada (Çexoslovakiya) 6 ölkədən olan 22 məktəblinin iştirakı ilə keçirilib.

“Bilik əlimizdə tutduğumuz çıraqdır”

Bölgələrin Bilik Evlərində təlimlərə yekun vuruldu

Xatirə HÜSEYNOVA,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondunun sektor müdiri, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondu yarandığı gündən təkcə paytaxtda deyil, bütün ölkə ərazisində maarifçilik tədbirləri həyata keçirir, ölkəmizin tarixi, mədəniyyəti, ədəbiyyatı, incəsənətinin təbliği ilə bağlı bir-birindən maraqlı layihələr reallaşdırır.

Ölkə əhalisinin elmi-texniki, siyasi-ictimai, sosial-iqtisadi, ekoloji və humanitar biliklərinin artırılması, azərbaycançılıq məfkürəsinin və milli-mənəvi, dini dəyərlərin təbliği, dövlətin daxili və xarici siyasətinin mahiyyətinin ictimaiyyə-tə çatdırılması Bilik Fondunun əsas missiyasıdır.

Azərbaycanın 7 bölgəsində Fondun 76 şəhər və rayon nümayəndəsi yerli əhalinin maarifləndirilməsi, yeniyetmə və gənclərin elmi biliklərinin artırılması ilə bağlı bir sıra tədbirlərin təşəbbüskarları və təşkilatçıları olaraq mühazirə və təlimlərin müasir tələblərə uyğun keçirilməsini təmin edir.

Bölgə ziyalılarına, məktəblisinə və gənclərə daha yaxın olmaq üçün 2015-ci ildən etibarən yerlərdə Bilik Evləri fəaliyyət göstərir. Artıq Qax, Oğuz, Şəmki, Nardaran, İsmayilli, Ağstafa, Astara, Ağdaş, Tərtər Bilik Evləri əhalinin üz tutduğu müqəddəs məkana – maarif ocağına çevrilib. Bilik Evləri xüsusilə ali təhsil ala bilməyən gənclərin inkişafında müstəsna rol oynayır, burada gənclər üçün ədəbi yaradıcılıq, müxtəlif peşələr üzrə hazırlıq kursları, ingilis və rus dilləri, həmçinin kompüter texnologiyaları və kargüzərlik işi, bələdçilik, toxuculuq və dekorativ tətbiqi sənət, xalçaçılıq, rəssamlıq üzrə ödənişsiz əsaslarla təlim kursları və dərnəklər təşkil olunur.

Dinləyicilərə yüksək ixtisaslı mütəxəssislər dərs deyirlər. İxtisaslaşmış və artıq işimizi yekunlaşdırdıq. İnanıram ki, Bakı Slavyan Universitetinin və Azərbaycan Dillər Universitetinin əməkdaşlarının birgə əməyinin məhsulu olan bu kitab tərcüməşünaslar, mədəniyyətşünaslar, filoloqlar, yazıçılar üçün son dərəcə əhəmiyyətli bir vəsait olacaqdır.

Bildirilib ki, ilk dəfə oxuculara təqdim edilən “Azərbaycan tərcümə ensiklopediyası”nda tərcümənin fəlsəfi əsasları, predmet və problemləri, ölkəmizdə tərcümə tarixinin mühüm məqamları, nəzəri-təcrübi məsələləri əhatə olunub.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli diq-

qətə çatdırıb ki, dövlət sərəncamlarının, sənədlərin, “Dünya ədəbiyyatı kitabxanası”na daxil edilmiş əsərlərin siyahısının yer aldığı bu kitab tərcümə sənəti və tərcümə elminə, Azərbaycan tərcümə tarixinə dair bir çox önəmli məqamları özündə ehtiva edir. Vurğulanıb ki, bu ensiklopediya Azərbaycan tərcüməşünaslığına dair ilk monoqrafik tədqiqatdır. Kitabın elmi və tədris baxımından əhəmiyyətindən danışan İ.Həbibbəyli qeyd edib ki, bu əsər həm də Azərbaycan ensiklopediyası yaradıcılığında yenilikdir.

Akademiklər Möhsün Nağısoy-lu, Muxtar İmanov, professorlar Cəlil Nağıyev, Adil Babayev, Aydın Ələkbərov və başqaları kitabın məzuniyyətindən danışaraq, nəşri mühüm mədəni hadisə kimi dəyərləndiriblər.

sonra gənclərə sertifikatlar verilib. İyunun 30-da İsmayilli Bilik Evinde 9 gəncin iştirakı ilə keçirilən “Kompüter texnologiyaları və kargüzərlik işi” üzrə təlimlər başa çatıb və dinləyicilərin qazandıqları biliklərin yoxlanılması üçün imtahan keçirilib. Kursu uğurla başa vuranlara Bilik Fondunun sertifikatları təqdim olunub.

Dinləyicilər Bilik Evinde ödənişsiz əsaslarla belə kursların təşkil olunmasını yerli gənclərin fəaliyyətinə dəstək kimi qiymətləndiriblər. Onlar gələcək tədris ilində də müxtəlif sahələr üzrə təlimlərdə və dərnəklərdə iştirak etmək arzularını dilə gətiriblər.

Bilik Fondu dövlət dilinin tədrisi və təbliği istiqamətində tədbirlər həyata keçirir. “Azərbaycan dilini öyrənirik” layihəsi çərçivəsində ölkəmizdə yaşayan rusdilli əhali üçün artıq üç ildir ki, ödənişsiz Azərbaycan dili kursları fəaliyyət göstərir. Bakıdakı Jen Mironosets və Mixail Arxangel kilsələrində, “Sodrujestvo” İctimai Birliyində, Qəbələ rayonunda udlərin kompakt yaşayışı Nic qəsəbəsinədəki Cotari Alban-Udi kilsəsində dövlət dili tədris olunur. Kurslarda təcrübəli ali və orta məktəb müəllimləri dinləyicilərə Azərbaycan dilinin qrammatikası və danışıq qaydalarını öyrədirlər. İndiyədək kursu bitirən yüzdən çox dinləyiciyə sertifikatlar təqdim olunub.

Rus Provaslav kilsəsinin Bakı-Azərbaycan Yeparxiyasının arxiyepiskopu Aleksandr Ata Bilik Fondunun heyətində keçirdiyi bu layihənin Azərbaycanı yaşayan rusdilli əhali arasında geniş yayıldığını və rəğbətə qarşılandığını bildirib. Rusdilli əhaliyə Azərbaycan dilini tədris etməklə bu ölkənin multikultural dəyərlərini, tarixini, mədəniyyətini də təbliğ etməmiş olur.

Bu layihənin Prezident İlham Əliyevin 30 sentyabr 2002-ci il tarixində “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” imzaladığı Qanundan irəli gəlidiyi vurğulayan Bilik Fondunun icraçı direktoru Oktay Səmədov Konstitusiyanın 21-ci maddəsində “Dövlət dilini bilmək hər bir Azərbaycan Respublikası vətəndaşının borcudur” müddəasını əsas götürərək rusdilli vətəndaşların Azərbaycan dilini öyrənmək həvəsini və istəyini yüksək qiymətləndirir.

Dinləyicilərə Azərbaycan dilinin qaydaları tədris olunmaqla yanaşı, Azərbaycan mədəniyyəti, tarixi, ədəbiyyatı ilə bağlı məlumatlar verilir, müxtəlif tarixi məkanlara səfərlər təşkil olunur, rusdilli vətəndaşlar teatr tamaşalarına dəvət olunur, tanınmış elm və mədəniyyət xadimləri ilə görüşürlər.

“Azərbaycan dilini öyrənirik” layihəsinin əsas qayəsi multikulturalizmin həyat tərzində olduğu Azərbaycanda yaşayan, dövlət dilini öyrənmək arzusunda olanlara tələməklər, onlara azərbaycançılıq məfkürəsinə, dövlətçilik ruhunu təlqin etmək, tolerantlıq prinsiplərini aşılamaqdır.

Hazırda Fondun dəstəyi ilə Oğuz Bilik Evinde fəaliyyət göstərən “Ədəbi yaradıcılıq”, Şəmki Bilik Evinde “Toxuculuq” və “Dekorativ tətbiqi sənət”, Astara Bilik Evinde “Toxuculuq”, “Ədəbi yaradıcılıq”, “Rəssamlıq”, Ağdaş Bilik Evinde “Rəssamlıq”, “Toxuculuq və xalçaçılıq” dərnəklərində gənclər sənətin müxtəlif sahələrinin incəliklərini peşəkarlardan öyrənirlər.

Bilik Fondu artıq gələcək tədris ilində bölgə əhalisinin hansı təlim kursları və dərnəklərin təşkilini arzuladığını müəyyənləşdirmək, sosial si-farisi öyrənmək və nəticədə yerli gənclərin biliyə olan tələbatını uğurla ödəmək məqsədilə sorğular keçirir. Yay ərzində sorğuların cavabları ümumiləşdirildikdən sonra əldə olunan nəticələr qarşımızda yeni üfiqlərin açılmasına təkan verəcək. Çünki bilik əlimizdə tutduğumuz çıraqdır, zülməti ancaq o yara bilər!

"Elmin ölçülməsi sahəsində yerli ekspertlərin yetişdirilməsində maraqlıyıq"

← Əvvəli səh.1

Oruc MUSTAFAYEV

Bu məqsədlə ikigünlük intensiv sertifikatlaşdırma proqramları keçiririk ki, artıq Bakı Dövlət Universitetində (BDU), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində (UNEC) və Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetində (ADNSU) bu tipli sertifikatlaşdırma proqramlarımız olub. Koordinatorlarımız təmsil etdikləri universitetlər daxilində elmi bazadan istifadəyə bağlı yaranan sualları cavablandırma və istifadəçilərə məsləhətlər verə bilərlər. Biz onlara bu hüquq veririk.

- Böyük bir təşəbbüsdən bəhs ediniz. Deyə bilərsiniz ki, artıq universitetlərimiz özləri bu prosesə daha fəal qoşulacaqlar?

- Bəli, elədir. Xüsusən də ali məktəblərin elm şöbələri, elm departamentlərinin müvafiq şöbələri bu prosesə qoşula bilər. Bu şöbələrə də elmin ölçülməsi, elmi tədqiqat işlərinin keyfiyyət və səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi istiqamətində güclü mütəxəssislər yetişib.

- Publikasiya aktivliyinin dinamika Təhsil Nazirliyi və "Thomson Reuters" arasında müqavilənin imzalanmasından sonra necə dəyişib?

- Bu istiqamətdə Təhsil Nazirliyinin söyləri ilə 2015-ci ildən bu günə qədər biz böyük inkişaf yolu keçmişik. Bunun ən əyani nümunəsi publikasiya aktivliyidir. Artıq biz görürük ki, 2017-ci ildə 2016-cı ilə nisbətən publikasiya aktivliyi nəzərəcarpaq dərəcədə artıb. Bunları statistik cədvəllər vasitəsi ilə diqqətə çatdırı bilərik. Düşünürəm ki, burada həm Təhsil Nazirliyi, həm AMEA-nın alimlərin motivasiyası istiqamətində həyata keçirdikləri stimullaşdırma proqramları, həm Azərbaycanda bu sahənin inkişaf etməsinə yönəlik qanunvericilik aktları və tənzimləmə mexanizmləri, eyni zamanda "Web of Science"-in Azərbaycanda son illərdə apardığı aktiv təbliğat və təbii ki, ən əsası, azərbaycanlı alimlərin söyləri və zəhməti - hamısı birlikdə, kompleks şəkildə ölkəmizdə bu sahədə inkişaf və publikasiya artımına gətirib çıxarıb.

- Ötən tədris ilində ali məktəblərimizin publikasiya aktivliyi necə olub?

- 2017-ci ildə "Web of Science" indeksli elmi tədqiqat işlərinin

ümumi çəkisinə görə Azərbaycan ilk dəfə olaraq Cənubi Qafqaz ölkələri arasında ikinci yeri yüksəlib, nəşr aktivliyinin son 3 ildə artım dinamika görə isə regionda birinci yeri çıxıb. Bu günə olan məlumata əsasən, "Web of Science" elmi bazasında 2017-ci ildə Azərbaycan üzrə 1132 elmi tədqiqat işi qeydə alınıb (son 25 ildə Azərbaycan üzrə publikasiya sayının rekord həddi). Qeyd edək ki, analoji rəqəm Gürcüstan üçün 1028 təşkil edir.

2017-ci ildə respublika üzrə ümumi publikasiya çəkisinin təxminən 43%-i məhz ali təhsil müəssisələrinin payına düşüb. Ölkə kontekstində ali təhsil müəssisələrinin və AMEA-nın son 5 ildə publikasiya aktivliyinin müqayisəli təhlilini aşağıdakı qrafikdən görmək olar (cədvəl 1).

2017-ci il üzrə Bakı Dövlət Universiteti (245 elmi iş), Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti (58), Tibb Universiteti (49), Gəncə Dövlət Universiteti (27) və Texniki Universitet (26) elmi məhsuldarlığa görə xüsusi fərqlənib və ən çox elmi iş generasiya edən ali təhsil müəssisələri olublar.

Elmi məhsuldarlığın artım dinamika görə isə Gəncə Dövlət Universiteti, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti və UNEC xüsusilə fərqləniblər. Belə ki, 2016-cı ildə müqayisədə 2017-ci ildə UNEC-də nəşr aktivliyi 3 dəfə, GDU-da 2.7 dəfə, ADPU-da isə 2.3 dəfə artıb (cədvəl 2).

- Alimlərimizin publikasiya aktivliyi ali məktəblərin reytinginə nə dərəcədə təsir edir?

- Birbaşa təsir edir. Dünyanın ən aparıcı reytinglərinin (məsələn, Avropada Times, QS, Leiden, Asiyada Şanxay, Amerikada Usnews, Rusiyada aparıcı RUR və s.) baxdığı indikatorların ən vaciblərindən biri ali məktəblərdə elmi tədqiqatların nəticələri, onların hansı səviyyədə olmasıdır. Tanınmış reyting agentliklərinin çoxu elmlə bağlı məlumatlarını məhz "Web of Science"-dən alırlar. Birmənalı deyə bilərik ki, nəticələr reytinglərə birbaşa təsir göstərir. Yəni, biz burada elmi tədqiqat işlərinin həm keyfiyyətindən, həm də keyfiyyətdən danışımalıyıq. Bir məsələ var ki, elmi tədqiqat işlərinin sayı artır, digər tərəfdən, onunla paralel inkişaf etməli olan digər məsələ isə həmin elmi tədqiqat işlərinə istinad payıdır, o da artmalıdır. Yəni, bu onun

Aygün Babazadə: "Dünyanın ən aparıcı reytinglərinin baxdığı indikatorların ən vaciblərindən biri ali məktəblərdə elmi tədqiqatların nəticələridir"

keyfiyyət göstəricisidir. Bu onu göstərəcək ki, dünya elmi, akademik ictimaiyyət bizim elmi tədqiqat işlərində nə dərəcədə maraqlıdır. Keyfiyyət onların istinadlarında ifadə olunur. Başqa sözlə desək, biz həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət göstəricilərinə nail olduğumuz müddətdə universitetlərimizin dünya reytinglərində yerləri yüksələcək. Beynəlxalq indeksli elmi jurnalların tələblərinə uyğun yazılmış keyfiyyətli və maraqlı elmi-tədqiqat işinin paralel olaraq yüksək impektli dərgilərdə nəşr olunması həmin işin yüksək istinad qazanmasını təmin edir. Yəni, ortada təbii ki, ilk növbədə orijinal və məzmunlu tədqiqat işi olmalıdır. Bundan savayı, həmin işlər beynəlxalq akademik yazı qaydalarına və tərtibat standartlarına uyğun yazılmalıdır.

Şübhəsiz ki, bu tədqiqat işləri yüksək impekt faktora malik dünyaca nüfuzlu elmi jurnallarda nəşr olunmalı və bu yolla qlobal akademik ictimaiyyətə çatdırılmalıdır. Bu şərtlər təmin olunduğu müddətdə sözsüz ki, dünya alimləri tərəfindən elmi işlərimizə olan istinadların daha da artmasını müşahidə edəcəyik və elmi fəaliyyətimizin keyfiyyət göstəricisini daha da yüksəltmiş olacağıq.

Bir faktı da qeyd edim ki, beynəlxalq kollarasiyalar (əməkdaşlıq qrupu) səviyyəsində yazılan elmi işlər, adətən, daha çox istinad olub. Bu praktikaya xaricdə daha çox rast gəlmək olar. Məsələn, misal üçün qeyd edim ki, qonşu Gürcüstanda yüksək impekt faktorlu elmi jurnallarda yer alan tədqiqat işlərinin, təxminən, yarı bu tipli kollarasiyalar şəklində yazılan məqalələrdir. Belə ki, Azərbaycan tədqiqatçılarının beynəlxalq elmi əməkdaşlıq layihələrində iştirakının artması, müxtəlif tədqiqat sahələri üzrə dünyanın tanınmış alimləri ilə birlikdə həmmüəllif olaraq nəşr olunan yüksək impekt işlərinin artması nəticə etibarilə alimlərimizin işlərinə olan istinadların sayının yüksəlməsinə gətirib çıxaracaq.

- Ölkəmizdə ən çox istinadları hansı elm sahələrində müşahidə olunur?

- Azərbaycanda, bildiyiniz kimi, sovet dönmindən miras olaraq fundamental elmlər çox güclü inkişaf edib. Yəni, Azərbaycanda ən çox araşdırılan və tədqiq edilən elmi tədqiqat istiqamətlərinə baxsaq, mən deyə bilərəm ki, birinci yerdə riyaziyyat, materialşünaslıq, bərk cisimlər fizikası, təbii fizika və kimyadır. Bu, 5 əsas tədqiqat istiqamətidir. Məsələn, təkə riyaziyyat üzrə 2017-ci ildə bazaya Azərbaycandan 117 elmi tədqiqat işi daxil olub. Bu tədqiqat sahələri məhsuldar olmaqla yanaşı, həm də kifayət qədər effektivdirlər. Belə ki, son 5

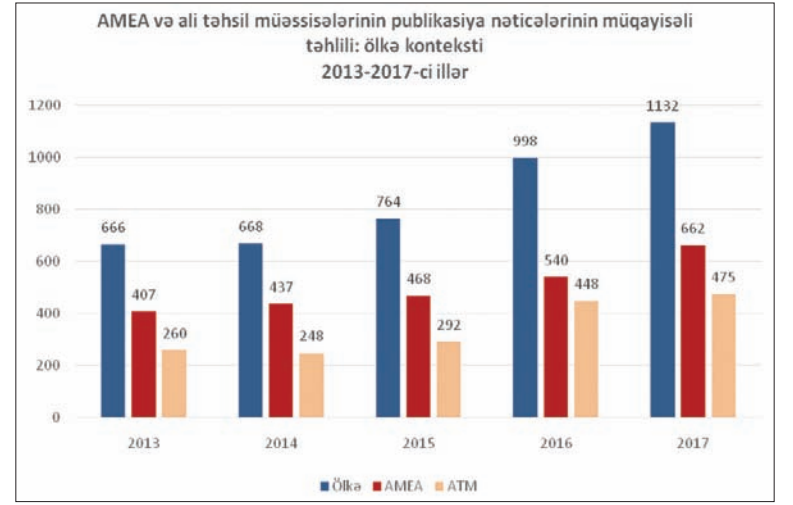
ildə, böyük əməkdaşlıq layihələrini çıxmaq şərtlə, ən çox istinad alan məqalələr məhz bu tədqiqat sahələri üzrə nəşr olunub.

Ölkə üzrə bu günə qədər bazada yer almış 61 "ən çox istinad olunan məqalələr" (qlobal səviyyədə konkret tədqiqat kateqoriyası üzrə ən çox istinad almış top 1% məqalələr) nəzər salsaq görərik ki, bu məqalələr daha çox hissəciklər fizikası, astronomiya və astrofizika, nüvə fizikası və ümumi tibb sahələrinə aiddirlər. Lakin vurğulayım ki, bu tədqiqat işlərinin 70%-i məhz nəhəng beynəlxalq kollarasiya-ATLAS kollarasiyası çərçivəsində həyata keçirilib. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, bu tipli böyük layihə çərçivəsində aparılan elmi tədqiqat işlərinə həddən çox istinad olunur.

Adətən elmi işlərə istinad qazanmaq üçün müəyyən qədər vaxt lazımdır. Lakin eksperimental elmlərdə istinadqazanma tendensiyası (citation pattern) daha fərqlidir. Bu sahələrdə yeniliklər həddən artıq çoxdur və daha sürətlidir, lakin almış elmi nəticələr də müvafiq olaraq tez "köhnəlməkdədir". Başqa sözlə, nəticələrin aktualıq ömrü daha qısa olduğundan bu tədqiqat kateqoriyalarına aid elmi işlər daha tez və adətən, daha çox istinad qazanırlar. Məsələn, misal üçün qeyd edim ki, dünyada ən yüksək impekt faktora malik olan "CA-A Cancer Journal for Clinicians" jurnalıdır. İmpakt faktoru 244.58 olan və ildə 6 dəfə çıxan bu jurnal məhz tibb sahəsinə, daha dəqiq desək, "Onkologiya" kateqoriyasına aiddir.

- Əgər belədirsə, onda deyə bilərsinizmi, impekt faktorlu jurnallarda ən çox dərc olunan universitet alimlərimiz kimlərdir?

- Son statistikaya əsaslanaraq, onların adlarını açıqlaya bilərəm. Onlar, ali təhsil müəssisələrinə baxsaq, əsasən BDU və ADNSU-nun professor-müəllimləridir. Ən çox dərc olunan universitet alimləri Məhəmməd Babanlı, Abel Məhərrəmov, Məhəmmədəli Ramazanov, Kamran Mahmudov, Ataş Qurbanov, Ziya Əliyev, Mirzə Allahverdiyev, Nazim Əzizov, Rafiq Əliyev və Famil Çıraçovdur. Adları çəkilənlər ilk 10-luqdadır. Onlar impekt faktorlu jurnallarda və "Web of Science"-də indekslənen digər elmi kommunikasiya kanallarında ən çox elmi tədqiqat işləri olan alimlərimizdir. BDU-da riyaziyyat, kimya və fizika istiqamətlərində daha çox elmi tədqiqatlar aparılır. ADNSU-da ənənəvi tədqiqat sahələri ilə yanaşı, kompüter elmləri və sünü intellekt, kompüter elmləri və sahələrarası təbiiqələr, kompüter elmlərinin nəzəri metodologiyası, mühəndislik istiqamətləri ən çox tədqiq olunan elm sahələrindədir.

Cədvəl 1.

Qeyd: 2013-cü ildə AMEA-nın ümumi nəşrlərinin sayı ali məktəblərin ümumi nəşrlərinin sayını 2 dəfədən çox üstələyirdisə, 2017-ci ilin ötən dövründə bu sayda yaxınlaşma müşahidə olunur.

Cədvəl 2.

Qeyd: Son 5 il üzrə nəşrlərin ümumi sayına görə (854) BDU digər ali məktəbləri xeyli qabaqlayır.

- Azərbaycanın regional fəallığı Mərkəzi Asiya ilə necə müqayisə edə bilərsiniz?

- Biz Azərbaycanın mövqeyinin Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma bundan ibarətdir ki, Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionu, ümumilikdə isə böyük Avropa regionunun bir hissəsidir. Məhz bu vizyona əsaslanaraq, şirkətimizin rəhbərliyi məni Azərbaycan, Gürcüstan və Ukrayna Cənubi Qafqazda yüksək olduğunu deyirik. Çünki Azərbaycan ilk növbədə bu regionu təmsil edir. Bizim şirkətdə də yanaşma

Cümhuriyyət dövründə təhsil prioritet məsələ kimi

Xalq Cümhuriyyəti hökuməti maarif, elm və mədəniyyətin inkişafını dövlət quruculuğunun təməl prinsiplərindən sayırdı

Müşafirim ƏHMƏDOVA,

Şəki şəhər Fizika, Riyaziyyat və humanitar təmaliyyətlə liseyin təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini, Əməkdar müəllim

Dünya tarixində yeni - respublika tipli demokratik dövlət idarəçiliyi formasının geniş yayılmağa başladığı dövrdə yaranmış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti xalqımızın tarixin ən qədim qatlarından başlanan dövlətçilik ənənələrinin qanunauyğun davamı idi.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 may 2017-ci il tarixli “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi haqqında” sərəncamında qeyd edilir ki, “Qədim və zəngin dövlətçilik ənənələrinə malik Azərbaycan xalqı keçmişin müəyyən dövrlərində tarixin hökmü ilə böyük imperiyalar tərkibinə qatılmaq məcburiyyətində qalmışdır. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti məhz dünyanın siyasi nizamının yenidən qurulduğu bir vaxtda, XIX əsrin axırı XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanın yaşadığı parlaq mədəni yüksəliş mərhələsinin məntiqi yekunu kimi meydana çıxmışdır”. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev isə bu xüsusda öz fikirlərini belə ifadə etmişdir: “Biz fəxr edirik ki, bu respublikanı Azərbaycan xalqı yaradıb və bir daha bütün dünyaya nümayiş etdirib ki, Azərbaycan xalqı böyük xalqdır, istedadlı xalqdır, azad xalqdır”.

Təhsilin məzmun və struktur cəhətdən yenidən qurulması milli hökumətin əsas vəzifələrindən biri idi

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti xalq maarifinin, elm və mədəniyyətin inkişafını dövlət quruculuğunun təməl prinsiplərindən sayaraq, xalq maarifinin məzmun və struktur cəhətdən müstəqil dövlətçilik ənənələrinə uyğun yenidən qurulmasını milli hökumətin əsas vəzifələrindən biri kimi bəyan etmişdir. Təhsilə, maarifə belə münasibətin nəticəsi idi ki, hələ Tiflisdə yaranan ilk Müvəqqəti hökumət kabinetinin (28.05.1918-17.06.1918) tərkibindəki 9 nazirlikdən biri Xalq Maarif Nazirliyi idi.

Nazirlik yarandığı ilk gündən Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin təhsil siyasətinin əsas istiqamətlərindən olan təhsil müəssisələrinin milliləşdirilməsi məsələsini ön plana çəkmiş, ümumi icbari təhsil layihələri hazırlamış, kəndlərdə, şəhərlərdə yeni məktəblər açmağa qərar vermişdir (bax: Rüstəmov F.A. Milli maarifimizin qaranquşları (ADR dövründə

xalq maarifi). “Azərbaycan məktəbi” jurnalı 1991, №2-3).

Ölkədə fəaliyyət göstərən bütün maarif ocaqları, məktəblər onun tabeliyinə verildi. Az keçmədi ki, hökumətin qərarı ilə Azərbaycanda həmin Nazirliyin tabeliyində əvvəlki vaxtda saxlanılan 10 bölgədə yeni xalq məktəbləri müfəttişliyi yaradıldı və regionlardakı təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinə nəzarət onlara tapşırıldı.

AXC hökumətinin təhsillə bağlı xalq müraciəti

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin Gəncədə formalaşan ikinci kabinetinin Azərbaycan xalqına ünvanlanmış 17 iyun 1918-ci il tarixli müraciətində deyilirdi ki, hökumətin yaxın dövrdə həyata keçirəcəyi tədbirlərdən biri də xalq maarifi, təhsil müəssisələrinin milliləşdirilməsi, maarif ocaqlarında tədrisin ana dilində aparılması, anadilli məktəblər şəbəkəsinin genişləndirilməsi olacaqdır. Eyni zamanda müraciətdə bu da xüsusi vurğulanırdı ki, təhsildə milliləşmə prosesi təcridi yolla, mərhələlərlə həyata keçiriləcəkdir (bax: Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ensiklopediyası (iki cildə). I cild, Bakı, 2004).

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti öz fəaliyyətinin Gəncə dövründə (17.06.1918-17.09.1918) təhsil müəssisələrinin, dövlət orqanlarının milliləşdirilməsi sahəsində müvafiq hökumət tədbirlərinin həyata keçirilməsinin hüquqi bazasını yaratmaq məqsədilə “Türk (Azərbaycan) dilinin dövlət dili elan edilməsi haqqında” 27 iyun 1918-ci il tarixli qərar qəbul etdi. Həmin qərarla Azərbaycan türkcəsi Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin dövlət dili elan edildi, bütün dövlət orqanları, məhkəmə, təhsil müəssisələri və digər inzibati qurumlarda da bu dildən istifadə olunması tələb edildi (bax: Mahmudov Y.M. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Türk-İslam dünyasında ilk demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət idi. “Xalq qəzeti”, 28 may 2016-cı il).

Hər cür yazılı müraciət ancaq dövlət dilində olmalı idi

Parlamentin dəftərxanası bütün dövlət və ictimai təşkilatlara, ayrı-ayrı şəxslərə bildirdi ki, parlamente, onun dəftərxanasına hər cür yazılı müraciət ancaq dövlət dilində olmalıdır. Lakin ölkədə idarəetmə orqanlarında dövlət dilində danışmağı və yazmağı bilən milli kadrlar çatışmadığı üçün hökumət həmin qərarla müstəsna hal kimi, milli müstəxəssislər yetişənədək rəsmi yazışmalarda rus dilindən də istifadəyə icazə vermişdir.

Bu qərar məktəb və bütövlükdə maarif sahəsində milliləşmə prosesinin bir növ başlanğıcı oldu. İstər Azərbaycan türkcəsinin

dövlət dili elan olunması, istərsə də təhsil sisteminin, məktəb və maarif ocaqlarının milliləşdirilməsi ideyası təsadüfi deyildi. Nəzərə alaq ki, bu proses Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin ciddi təhlükə qarşısında qaldığı bir tarixi şəraitdə, ölkənin paytaxtı Bakı uğrunda amansız mübarizənin getdiyi bir zamanda həyata keçirilməyə başlamışdı, onda milli hökumətin həmin tədbirə nə qədər böyük əhəmiyyət verdiyini başa düşmək olar. Dövrün reallığı belə idi ki, təhsil sisteminin milliləşdirilməsi, təhsilin ana dilində aparılması uğrunda yarım əsrlik milli mübarizənin o zamankı təmsilçilərinin-hökumətə rəhbərlik edən maarifçi ziyahların əlinə tarixi fürsət düşmüşdü. Onlar bu fürsətdən yararlanmağı özlərinin və müstəqil dövlətin ən ali vəzifələrindən biri sayırdılar (bax: Rüstəmov F.A. Milli maarifimizin qaranquşları (ADR dövründə xalq maarifi). “Azərbaycan məktəbi” jurnalı, 1991, №2-3).

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin maarif, təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində apardığı siyasətin reallaşdırıldığı təxirəsalınmaz tədbirlərin və keçirilməsi nəzərdə tutulan islahatların əsas istiqamətləri elmi mənbələrdə belə təqdim olunur: Azərbaycanda fəaliyyət göstərən maarif müəssisələrinin, təhsil ocaqlarının qısa müddətdə, istisnasız olaraq milliləşdirilməsi; ölkədə tədrisin, əsasən, Azərbaycan türkcəsində aparılmasına nail olunması; təlim müvəqqəti olaraq başqa dillərdə təşkil edilən məktəblərdə dövlət dilinin məcburi və intensiv şəkildə tədrisinin təmin edilməsi; tezliklə hamılıqla ümumi icbari təhsilə keçilməsi; milli azadlığın, milli istiqlalın, milli maarif və təhsilin ahəngdar inkişafının təməl prinsipi olması ideyasının təhsil quruculuğu prosesində dönmədən həyata keçirilməsi; təhsil sahəsində islahatlar aparmaq üçün xüsusi hökumət komissiyasının, o cümlədən təhsilin məzmunu, proqram və dərsliklərin hazırlanması üzrə komissiyaların təsis edilməsi; milli məktəbin tərəqqisini təmin etmək məqsədilə milli müəllim kadrlarının yetişdirilməsi üçün yeni kişi və qadın müəllim seminariyalarının yaradılması; eyni zamanda ilkin olaraq müəllim hazırlayan qısamüddətli pedaqoji kursların açılması; ilkin zəruri ehtiyacı ödəmək üçün Türkiyədən müəllimlərin dəvət olunması və dərsliklərin gətirilməsi; təhsilin məzmunu sahəsində islahatların aparılması, yeni proqram və dərsliklərin hazırlanması və nəşri, təhsilin məzmununda milli-mənəvi dəyərlərə - türkçülük, azərbaycançılıq, islamçılıq və avropaçılıq dəyərlərinə üstünlük verilməsi; təhsil, maarif işçiləri üçün pedaqoji mətbuat orqanlarının, məktəblilər üçün uşaq ədəbiyyatı üzrə jurnalların təsis edilməsi və nəşrinin təşkil olunması; ölkənin idarə olunması və iqtisadi müstəqilliyinin təmin olunması üçün milli müstəxəssislərin hazırlanması; bu məqsədlə ölkədə ali və orta ixtisas təhsili məktəbləri şəbəkə-

sinin qurulması və xarici ölkələrdəki tanınmış ali məktəblərdə azərbaycanlı gənclərin təhsil almalarına şərait yaradılması; ölkənin tarixini, mədəniyyətini, etnoqrafiyasını, ədəbiyyatını öyrənmək üçün elmi müəssisələrin, elmi cəmiyyətlərin, universitetlərin təsis olunması; sənət, texniki-peşə məktəbləri, ümumi təhsil məktəbləri şəbəkəsinin genişləndirilməsi; internat tipli məktəblərin, məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrinin dövlət himayəsinə keçirilməsi; ölkənin hərbi potensialını formalaşdırmaq, müdafiə qüdrətini möhkəmləndirmək məqsədilə milli hərbi təhsil ocaqlarının geniş şəbəkəsinin yaradılması; ölkə bütövlükdə təhsilə ayrılan xərclərin mərhələlərlə intensiv olaraq artırılması; ana dilində təhsilin, maarifin inkişafı, əhali arasında savadsızlığın aradan qaldırılması və Azərbaycanın Avropaya mədəni inteqrasiyası məqsədilə əlifba islahatının aparılması, latın əlifbasına keçilməsi ilə bağlı hökumət komissiyasının yaradılması, ilkin layihənin Parlamentdə müzakirəsi və digər müvafiq təşkilati məsələlərin həlli və s.

Z(Q)MS-nin Azərbaycan şöbəsinin Qazaxa köçürülməsi

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin maarif, təhsil müəssisələrinin milliləşdirilməsi sahəsində ilk tədbirlərindən biri Zaqafqaziya (Qori) Müəllimlər Seminariyasının Azərbaycan şöbəsinin Azərbaycana köçürülməsi haqqında 22 iyun 1918-ci il tarixli qərarı oldu. Firidun bəy Köçərli seminariyanın Qazaxa köçürülməsi işinə rəhbərlik etdi.

Qazax seminariyası 1918-ci il noyabrın 10-da açılmış və fəaliyyəti ərzində Qori seminariyasının ənənələrinə sadiq qalmış, orada təlim və tərbiyə sahəsində tətbiq edilən bütün müxtəlif fəhətləri davam etdirmişdir (bax: İbrahimov F.N., Hüseynzadə R.L. Pedaqogika (iki cildə). I cild, Bakı, “Mütercim”, 2013).

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin fəaliyyət göstərdiyi zaman kəsiyində bütün çətinliklərə və məhrumiyyətlərə baxmayaraq xalq maarifinin yenidən təşkili sahəsində xeyli iş görülmüşdür.

BDU-nun açılması

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti Bakı Dövlət Universiteti, Kənd Təsərrüfatı İnstitutu, Pedaqoji İnstitutu və Dövlət Konservatoriyasının açılması üçün müəyyən təşkilati işlər aparsa da, o dövrdə yaranmış tarixi-siyasi şərait yalnız Bakı Dövlət Universitetini təsis etməyə imkan verdi. Dövlətimizin tarixinə şanlı səhifələr yazmış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin milli təhsil və dövlət quruculuğu sahəsində apardığı dövlət siyasətinin real nəticəsi kimi yaranmış Ba-

kı Dövlət Universiteti Cümhuriyyətin baniləri olan dövlət xadimlərinin millətimize dəyərli töhfəsidir. Ümummilli lider Heydər Əliyev Bakı Dövlət Universitetinin 75 illik yubileyinə həsr olunmuş tənənəli mərasimində qeyd etmişdir ki, Azərbaycanda ali təhsilin, ümumi təhsilin, elmin, mədəniyyətin, iqtisadiyyatın inkişafında Bakı Dövlət Universitetinin xidmətləri əvəzsizdir. Universitetin tarixi Azərbaycan Respublikasının elminin, mədəniyyətinin, təhsilinin inkişaf tarixidir. Heydər Əliyev qürur hissi ilə vurğulayırdı “Mən çox xoşbəxtəm ki, Bakı Dövlət Universitetinin məzunuyam”.

Ölkənin idarə olunmasını təmin edəcək ali təhsilli mütəxəssislərin hazırlanması Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin əhəmiyyət verdiyi sahələrdən biri idi. Cümhuriyyət dövründə Azərbaycanda ali təhsilli mütəxəssis kadrların hazırlamağın mühüm yollarından biri azərbaycanlı gənclərin xarici ölkələrin ali məktəblərinə göndərilməsi idi və bu barədə müvafiq qərar qəbul olunmuşdu. (bax: Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ensiklopediyası. (iki cildə), I cild, Bakı, 2004).

Azərbaycanlıların xaricdə dövlət səviyyəsində təhsil almasının təməli qoyuldu

Cümhuriyyət dövründə azərbaycanlı gənclərin dövlət hesabına xarici ölkələrin tanınmış ali məktəblərinə təhsil almağa göndərilməsi ilə təhsil tariximizdə azərbaycanlıların xaricdə dövlət səviyyəsində təhsil almasının təməli qoyuldu. Bu zaman 10 nəfərin İngiltərəyə, 23 nəfərin İtaliyaya, 45 nəfərin Fransaya, 9 nəfərin Türkiyəyə, 13 nəfərin Rusiyaya göndərilməsi qərar alınmışdı. Bunlarla yanaşı, Parlament komissiyası tərəfindən 31 nəfər əlavə abituriyent də seçilmişdi ki, onları da öz hesabına, yaxud digərlərinin maliyyə dəstəyi ilə Qərbi Avropa ölkələrinin ali məktəblərində təhsil almağı nəzərdə tutulmuşdu. Təəssüf ki, qütbət ellərə yola düşən gənclərin heç də hamısı nəzərdə tutulduğu kimi təhsil ala bilmədi.

1920-ci ilin 27 aprel çevrilişindən sonra qurulan Azərbaycan Sovet hökumətinin ilk illərində xaricə göndərilən azərbaycanlı gənclərin təhsili barədə Xalq Komissarları Sovetinin sədri Nəriman Nərimanov tərəfindən “Xaricdə oxumağa göndərilən azərbaycanlı tələbələrə yardımın davam etdirilməsi haqqında” xüsusi Dekret imzalanmış, ilk vaxtlar onları ali təhsili başa vurmaqlarına şərait yaradılmışsa da, bu iş başa çatdırılmamışdı. Bu səbəbdən də onların bəziləri öz təhsillərini yarımqıç qoymuş, hətta repressiya qurbanı olmuş, xaricdə yoxsulluq içində dünyasını dəyişmişdir.

Materialın həcmi ilə bağlı məhdudiyyət imkan vermədiyindən yüzillik yubileyini qeyd etdiyimiz ADR-in təhsillə bağlı fəaliyyətinin bütün qatlarına işıq tuta bilmirəm, amma bu xidmətin dəyərinin ölçüyəgəlməz olduğunu vurğulamağı mənəvi borcum sayıram.

ADPU-nun Elmi Şurasının iclası keçirilib

Şakir CƏFƏROV

İyulun 10-da Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Elmi Şurasının 2017-2018-ci tədris ili üçün sonuncu iclası keçirilib. ADPU-nun rektoru, Elmi Şuranın sədri, professor Cəfər Cəfərov bildirdi ki, iclasın gündəliyinə yaz imtahan sessiyasının yekunları, ADPU-da kafedralar üzrə professor-müəllim vəzifələrini tutmaq üçün keçirilən müsabiqənin nəticələri, magistratura və doktorantura şöbəsinin fəaliyyəti və cari məsələlər daxildir.

Rektor Cəfər Cəfərov qeyd edib ki, ADPU-da islahatlar davam edir. Universitet müxtəlif layihələrdə fəal iştirak edir, kafedralar üzrə professor-müəllim vəzifələrini tutmaq üçün müsabiqə başa çatıb, ingilis dili müəllimlərinin bilik səviyyələrinin qiymətləndirilməsi həyata keçirilib. Qarşıdan ADPU-nun 100 illik yubileyi gəlir. 2018-2019-cu tədris ilindən bu yubileyə hazırlıq işləri başlayacaq. Bu ilin sonuna kimi ADPU-nun filiallarının akkreditasiyası keçiriləcək. Təhsil Nazirliyinin bu yaxınlarda keçirilən hesabat iclasında pedaqoji təhsillə

və müəllim hazırlığı ilə bağlı yeni hədəflər müəyyən edilib. Fakültələrin, kafedraların məsuliyyəti artırılmalı, pedaqoji və elmi-pedaqoji kadr hazırlığının səviyyəsi yüksəldilməli, kreativ və analitik düşüncəyə malik gənc mütəxəssislərə üstünlük verilməlidir. Rektor çıxışında ADPU-nun Şamaxı filialında humanist pedaqogika üzrə keçirilmiş pedaqoji oxular, əməkdaşlıq haqqında bağlanmış müqaviləyə uyğun olaraq Lənkəran Dövlət Universitetində keçirilmiş görüş, həmçinin Cəlilabad filialında gerçəkləşmiş görüş haqqında ətraflı məlumat verib və bütün bunların mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb.

Tədris işləri üzrə prorektor, dosent Eldar Aslanov yaz imtahan sessiyasının yekunları haqqında məlumat verib. Bildirdi ki, imtahan sessiyası I-II tədris illərində yazılı, III-IV tədris illərində test üsulu ilə aparılıb. Prosesi 90 nəfərlik nəzarətçi, 30 nəfərlik koordinator qrupu idarə edib. Apealyasiya Komissiyasına 1700 tələbə müraciət edib. 1027 tələbənin imtahan nəticələrinə baxılıb və qiymət qüvvəsində saxlanılıb. Lakin 673 tələbənin imtahan qiyməti artı-

rılıb. İmtahan Qərarına 51 tələbə müraciət edib. Bütün müraciətlər ciddi araşdırılıb və əsasən müraciətlərin əsassız olduğu müəyyən edilib. 2017-2018-ci tədris ilindən etibarən şəffaflığın və obyektivliyin təmin edilməsi üçün imtahan nəticələrinin yoxlanılmasında çarpaz yoxlama sistemi tətbiq olunub. Təhsil Nazirliyinin məlumatına uyğun olaraq ADPU-da tələbələrə 2 fənni dinləmədən akademik kredit borclarını ödəmək üçün lazımı şərait yaradılıb. Bütövlükdə yaz imtahan sessiyası uğurla başa çatıb.

Dosent E.Aslanov iclasda həmçinin ADPU-da kafedralar üzrə professor-müəllim vəzifələrini tutmaq üçün keçirilən müsabiqənin nəticələri haqqında məlumat verib. Qeyd edib ki, ADPU-da professor-müəllim vəzifələrini tutmaq üçün müsabiqənin keçirilməsi barədə “Azərbaycan müəllimi” qəzetinin 8 mart 2018-ci il tarixli nömrəsində müvafiq elan dərc edilib, həmçinin bu barədə məlumat universitetin rəsmi adpu.edu.az saytında yerləşdirilib, sosial şəbəkələrdə geniş məlumatlar paylaşıb. Rektorun müvafiq əmri ilə Müsabiqə

Komissiyası yaradılıb. Müsabiqəyə 8 fakültədə 32 kafedra üzrə 124 vakant yer çıxarılıb. Universitet üzrə 403 nəfərin sənədi qəbul edilib. Qəbul edilən ümumi sənədlərdən 27 nəfərin sənədi kafedra müdirləri tərəfindən iddia etdikləri yerə uyğun hesab edilməyib və geri qaytarılıb. Nəticədə 387 nəfər müsabiqəyə buraxılıb. Keçirilən “açıq dərs”lərin videoçəkilişləri aparılıb. Seçki mövcud qaydaların tələblərinə uyğun təşkil olunub, sağlam və ədalətli rəqabət mühiti təmin edilib, şəffaf və obyektiv keçirilib.

Elmi Şura dosent E.Aslanovun hər iki hesabatını yekdilliklə qəbul edib.

Magistratura və doktorantura şöbəsinin fəaliyyəti haqqında şöbənin müdiri, professor İbrahim Bayramov məlumat verib. İ.Bayramov qeyd edib ki, şöbə öz fəaliyyətini mövcud qanunvericiliyə uyğun qurur. Magistratura və doktorantura şöbəsinin fəaliyyəti iki istiqamətdə: doktorantura və dissertantura yolu ilə və magistr hazırlığı yolu ilə həyata keçirilir. Hazırda 18 ixtisas, 19 ixtisaslaşma üzrə magistr hazırlığı həyata keçirilir. 21 kafedrada magistr hazırlığı aparılır. Magistrlərin təhsili ilə 13 elm-

lər doktoru, 72 fəlsəfə doktoru, 13 professor, 58 dosent məşğul olur. Magistrlərin elmi-tədqiqat işlərinə daha geniş miqyasda cəlb edilmələrinə xüsusi önəm verilir. II tədris ili magistrlərinin elmi-pedaqoji və elmi-tədqiqat təcrübələri başa çatıb. Onların dissertasiya müdafiəsinin təşkili ilə bağlı mövcud qanunvericiliyə uyğun hazırlıq işləri tamamlanıb.

Elmi Şura professor İ.Bayramovun hesabatını qəbul edib.

İclasda professor Asəf Zamanov, beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor Nigar Abbaszadə, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Qulu Novruzov, professor Buludxan Xəlilov və başqaları çıxış edərək imtahan sessiyasının uğurla yekunlaşmasını ADPU-da aparılan islahatların nəticəsi kimi qiymətləndiriblər.

Magistratura və doktorantura şöbəsinə aparılan monitorinqin nəticələri barədə keyfiyyətin təminatı şöbəsinin müdiri, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Rəşad Sadıqov məlumat verib.

Sonda professor Asəf Zamanov cari məsələlər, elmi katib, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru Asif Axundov isə 6 kafedra üzrə keçirilmiş professor seçkisinin nəticələri barədə məlumat verib. Cari məsələlər müzakirə edilib və müvafiq qərarlar qəbul olunub.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

2018-2019-cu tədris ilində aşağıda göstərilən ixtisaslar üzrə təkrar ali təhsil almaq üçün tələbə qəbulu

ELAN EDİR:

- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi;
- Riyaziyyat müəllimliyi;
- Fizika müəllimliyi;
- İnformatika müəllimliyi;
- Kimya müəllimliyi;
- Biologiya müəllimliyi;
- Tarix müəllimliyi;
- Coğrafiya müəllimliyi;
- İbtidai sinif müəllimliyi;
- Təhsildə sosial-psixoloji xidmət;
- Məktəbəqədər təlim və tərbiyə.

Qəbul olunmaq istəyənlər bu sənədləri təqdim etməlidirlər:

- *rektorun adına ərizə;*
- *şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti (notarial qaydada təsdiq olunmuş) (4 nüsxə);*
- *ali təhsil haqqında sənədin – diplomun və akademik transkriptin surəti (notarial qaydada təsdiq olunmuş) (4 nüsxə);*
- *əmək kitabçasının surəti (4 nüsxə);*
- *müəssisə,təşkilat və idarələrdən göndərilənlər üçün göndəriş – zamanət;*
- *4 ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüdə);*
- *sağlamlıq haqqında arayış;*
- *yaşayış yerindən arayış.*

Sənədlər 31 avqust 2018-ci il tarixə qədər (şənbə və bazar günlərindən başqa) saat 10.00-dan 17.00-dək ADPU-nun II tədris binasında (otaq 710) qəbul edilir.

Dərslər 17 sentyabr 2018-ci il tarixdən başlanır.

Məzunlara təhsil aldıqları ixtisaslar üzrə vahid formalı dövlət sənədi-diplom verilir.

Ünvan: Bakı şəhəri, akademik Həsən Əliyev küçəsi, 104. ADPU-nun II tədris binası.

Telefon: (+99412) 465-29-76

REKTORLUQ

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor Nurəddin Heydərov	538-21-66
Mühasibatlıq	539-67-74
Reklam və elanlar	539-20-77 (tel./faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətəbat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətəbat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılır və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 saylı “Mətəbat şöbəsi”
Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881
M/h: AZ 03 NABZ 013501000000002944
S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası
Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350
VÖEN: 1300397831

Lisenzia № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 4560, Sifariş 2082

Məsul nəvbətçi: N.Rəhimov

“Qeyri-müəyyənliliklər daxilində qərar qəbuletmə problemləri”

LDU-da beynəlxalq konfrans keçirilib

Lənkəran Dövlət Universiteti (LDU), Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti (ADNSU) və Taras Şevçenko adına Kiyev Milli Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə “Qeyri-müəyyənliliklər daxilində qərar qəbuletmə problemləri” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, tədbir iştirakçıları əvvəlcə ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstələri düzüb, ulu öndərin xatirəsini ehtiramla yad ediblər. Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən konfransda Azərbaycanın Dövlət himni səsləndirilib.

LDU-nun rektoru vəzifəsini icra edən, professor Natiq İbrahimov beynəlxalq konfransın gündəliyində duran məsələlər, müzakirə ediləcək mövzular barədə məlumat verib.

Beynəlxalq tədbirin LDU-da keçirilməsini mühüm elmi hadisə adlandıran N.İbrahimov burada aparılacaq fikir mübadiləsinin bütün iştirakçılar üçün səmərəli ola-

cağını, elmin son nailiyyətlərindən birgə istifadəyə imkan yaradacağı-
nı bildirib.

Ölkəmizdə fəaliyyət göstərən ali təhsil müəssisələri ilə yanaşı, xaricdəki ali təhsil ocaqlarının da nümayəndələrinin beynəlxalq tədbirə qatılmalarını yüksək dəyər-
ləndirən N.İbrahimov deyib ki, konfransda Türkiyə, Rusiya, Ukrayna, Polşa, Çexiya, Almaniya, Gürcüstan və digər ölkələrdən nüfuzlu alimlər iştirak edirlər.

Elmi konfransın proqram rəhbəri, professor Aleksandr Nakoneçni, ADNSU-nun rektoru, professor Mustafa Babanlı, Təhsil Nazirliyinin Elm sektorunun müdiri Anar Kazimov, Azərbaycan Universitetinin professoru Yusif Qasimov konfransın əhəmiyyətini qeyd edib, iştirakçılara uğurlar arzulayıb.

Ölkəmizdə və dünya elmində riyyazi sahədə qazanılan biliklərin istehsalata tətbiqinin vacibliyi xüsus vurğulanıb.

Açılış mərasimindən sonra konfrans işini plenar iclaslarla davam etdirib.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

2018-2019-cu tədris ilində aşağıda göstərilən ixtisaslar üzrə yenidən hazırlanma təhsili almaq üçün dinləyici qəbulu

ELAN EDİR:

- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi;
- Riyaziyyat müəllimliyi;
- Fizika müəllimliyi;
- İnformatika müəllimliyi;
- Kimya müəllimliyi;
- Biologiya müəllimliyi;
- Tarix müəllimliyi;
- Coğrafiya müəllimliyi;
- İbtidai sinif müəllimliyi;
- Məktəbəqədər təlim və tərbiyə.

Qəbul olunmaq istəyənlər bu sənədləri təqdim etməlidirlər:

- *rektorun adına ərizə;*
- *şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti (notarial qaydada təsdiq olunmuş) (4 nüsxə);*
- *ali təhsil haqqında sənədin – diplomun surəti (notarial qaydada təsdiq olunmuş) (4 nüsxə);*
- *diploma əlavəsinin surəti (4 nüsxə);*
- *əmək kitabçasının surəti (4 nüsxə);*
- *4 ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüdə);*
- *sağlamlıq haqqında arayış;*
- *yaşayış yerindən arayış.*

Sənədlər 15 sentyabr 2018-ci il tarixə qədər (şənbə və bazar günlərindən başqa) saat 10.00-dan 17.00-dək ADPU-nun II tədris binasında (otaq 710) qəbul edilir.

Dərslər 1 noyabr 2018-ci il tarixdən başlanır.

Məzunlara təhsil aldıqları ixtisaslar üzrə vahid formalı dövlət sənədi - diplom verilir.

Ünvan: Bakı şəhəri, akademik Həsən Əliyev küçəsi, 104. ADPU-nun II tədris binası.

Telefon: (+99412) 465-29-76

REKTORLUQ

Etibarsız sayılır

Bakı şəhər 18 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Mustafayev Tamerlan Çingiz oğluna verilmiş B-363601 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağdam rayon 33 nömrəli tam orta məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş Həsənova Bənövşə Namiq qızına verilmiş A-689517 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağdam rayon Çəmənli kənd tam orta məktəbini 2008-ci ildə bitirmiş Xəlilova Səma Xəlil qızına verilmiş B-524906 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Abşeron rayon Xırdalan şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Behbudova Könül Məhərrəm qızına verilmiş B-147284 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt Tibb Kolleci tərəfindən 2007-ci ildə Nuriyeva Gülşənə Rauf qızına verilmiş BB-II-049657 nömrəli diplom tapıldığı üçün etibarlı sayılır.

Astara rayon Şüvi kənd tam orta məktəbini 1989-cu ildə bitirmiş Sadıqov Elçin Nürəddin oğluna verilmiş A-572909 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Salyan şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 2008-ci ildə bitirmiş Əhmədov Hilal Rafət oğluna verilmiş B-523146 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 236 nömrəli tam orta məktəbi 1989-cu ildə bitirmiş Əsgərova Kəmalə Vilayət qızına verilmiş AK-588130 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağdaş Pedaqoji Texnikumu tərəfindən 1997-ci ildə Novruzova Arzu Məhəmmədiyə qızına verilmiş

AB-II-011126 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 158 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Osmanova Aygün Gülağa qızına verilmiş B-004033 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2008-ci ildə Süleymanova Könül Roman qızına verilmiş B-110196 nömrəli bakalavr fərqlənmə diplomuna əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gədəbəy rayonu Əli-İsmayıl (indiki Alnabat) kənd tam orta məktəbini 1983-cü ildə bitirmiş Orucova Mınarə Babuş qızına verilmiş 809874 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabirabad rayonu Həşimxanlı kənd tam orta məktəbini 2012-ci ildə bitirmiş Əhədov Etibar Firdovsi oğluna verilmiş A-137870 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 267 nömrəli məktəb-liseyi 2017-ci ildə bitirmiş Başirov Tural Elsevər oğluna verilmiş E-018691 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Kompüter Kolleci tərəfindən 2009-cu ildə Şərifov Orxan Rafiq oğluna verilmiş BB-II-088707 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 321 nömrəli tam orta məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Süleymanova Nuranə Asif qızına verilmiş A-309016 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağcabədi şəhər Sarıcalı kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 2008-ci ildə bitirmiş Quliyeva Günay Laçın qızına verilmiş A-631103 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Bədən Tərbiyəsi və Turizm Kolleci tərəfindən 2004-cü ildə Fərzaliev İbrahim Yaşar oğluna verilmiş BB-II-000996 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xaçmaz rayon Yalama kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 2004-cü ildə bitirmiş Bəxtiyarova Aytən Füzuli qızına verilmiş B-674365 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şirvan İqtisadiyyat və Humanitar Kolleci tərəfindən 2016-cı ildə Həsənova Lalə Füzuli qızına verilmiş AA-071949 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kürdəmir rayonu Sığırılı kənd tam orta məktəbini 2014-cü ildə bitirmiş Başirov Eldar İrazi oğluna verilmiş A-338398 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Mingəçevir Politehnix Universiteti tərəfindən 1999-cu ildə Rzaev Rüşət Kamal oğluna verilmiş A-053487 nömrəli bakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 27 nömrəli tam orta məktəbi 2017-ci ildə bitirmiş Allahverdiyev Vəzir Elxan oğluna verilmiş E-022017 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İmişli şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2000-ci ildə bitirmiş Nəsirov İslam Yaqub oğluna verilmiş A-367008 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Füzuli rayon 4 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Vəliyev Elməddin Sevinc oğluna verilmiş 086819 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağcabədi şəhər Qaravəlli kənd tam orta məktəbini 2004-cü ildə bitirmiş Gülmalyev Samir Əzizəğa oğluna verilmiş 091204 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 119 nömrəli tam orta məktəbi 2008-ci ildə bitirmiş Quliyev Elbrus Baba oğluna verilmiş

B-373145 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Göyçay rayonu Çaxırlı kənd tam orta məktəbinin VIII sinfini 1986-cı ildə bitirmiş Məmmədova Dilarə Əli qızına verilmiş A-019952 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qərb Universiteti tərəfindən 2009-cu ildə Hüseynzadə Sevinc Rəşid qızına verilmiş B-153444 nömrəli bakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı 1 nömrəli Tibb Texnikumu tərəfindən 2004-cü ildə Vəliyev Davud Əlişir oğluna verilmiş AB-II-006823 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

“Azərbaycan müəllimi” qəzetinin kollektivi ADPU-nun nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin direktoru Qulu Novruzova dayısı

SƏMƏD İBRAHİMOVUN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

ADPU-nun nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin kollektivi kollecin direktoru Qulu Novruzova dayısı

SƏMƏD İBRAHİMOVUN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

132-134 nömrəli təhsil kompleksinin kollektivi kompleksin rus dili və ədəbiyyatı müəllimi Rəşidə Bikteyevaya həyat yoldaşı

ALİMCAN BİKTEYEVİN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

